

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto.

SCOVENE

Finske in nemške čete zasedle Sallo

Operacije nemške vojske se razvijajo nezadržano naprej

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 10. julija. Ip. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Operacije na Vzhodu se nezadržno razvijajo naprej. Na finski fronti je bila dne 8. julija z obkoljevalnim premikanjem, ki so ga podpirale finske čete, zelo utrjena Salla po več dnevni bojih po nemških oddelkih zavzeta. Sovjetska divizija, ki se je tam vojskovala, je bila razbita.

V severni Afriki so bili krajine sunki sovražnih tankov iz Tobruka odbiti. Nemška letala so 8. in 9. julija bombardirala vojaške cilje v pristanišču Tobruka in na letališču jugovzhodno od Marsa Matruha. Severno od Solluma so bombe zadele angleški rušilec.

Močnejši oddelki nemških bojnih letal so ponoči metali bombe na hangarje zahodno od Ismajlije ob Sueškem kanalu in so jih zažgali.

V boju proti angleškim oskrbovalnim trgovskim ladjam je nemško letalstvo ponoči v zavarovanem ladijskem spredu severno od New Quay uničilo 5 trgovskih ladij s skupno 21.000 tonami in je uspešno bombardiralo pristaniške naprave na vzhodni in jugovzhodni obali. Ponoči dne 9. julija je bilo severno od Nervica še ena trgovska ladja od bojnih letal močno poškodovana.

Nad obalo Rokavskega preliva so večeraj lovci sestrelili 17 protiletalsko topništvo in mornariško topništvo pa po eno angleško letalo.

Angleška bojna letala so ponoči bombardirala razne kraje v zahodni Nemčiji. Izgube civilnega prebivalstva so majhne. Trgovski učni zavod pri Biedfeldtu je bil znova bombardiran, sovražnik pa je v teh napadih izgubil štiri letala, ki so jih sestrelili lovci in protiletalsko topništvo, mornariško topništvo pa je sestrelilo dve bojni letali.

Berlin, 10. julija. Ip. Nemški poročevalski urad javlja, da so sovjetske sile v Besarabiji večeraj s podporo napadalnih voz poskušale ovirati napredovanje nemških in romunskih enot. Po silovitih bojih so bili Sovjeti odbiti. Nemške in romunske enote so se morale boriti še z nadaljnjim odporom nasprotnikovih zadnjih straž. Samo na tem delu bojišča so bile boljševikom prizadete nepopravljive izgube, zlasti v prevoznih orožjih, strelivu in strojev vseh vrst, ki so padli v nemške roke. Bilo je nekaj tisoč ujetnikov.

V severnem delu Besarabskega bojišča so nemški pionirji morali zadnje dni omogočiti prehod čez obsežno ozemlje, pokrito z ribniki in močvirji in na katerem ni čisto nobenih cest. Po cestah, ki so jih zdaj odprli nemški pionirji na vzhod, korakajo zmagovite nemške čete.

Berlin, 10. julija. Ip. DNB poroča, da so nemške čete po silovitih bojih zavzele mesto Salla, kjer je bila močna sovjetska posadka.

Iz poročila nemškega člana nemških propagandnih kompanij, je razvidno, da so nemški oddelki na severnem finskem bojišču strli lažno utrjeno črto in to brez podpore težkega orožja. Na koncu se je bilo treba bojevati z bajonetmi. Nemci so se med drugim polastili važne vojaške ceste, ki pelje v Murmansk.

Berlin, 10. julija. Ip. DNB poroča, da je bilo mesto Lille v severni Franciji dvakrat napadeno od angleških bombardnikov. Po prvih preiskavah je bilo ugotovljeno, da je bilo med civilnim prebivalstvom ubitih 19, ranjenih pa 60 oseb. Mnogo delavskih hiš je bilo razrušenih.

Madžarsko vojno poročilo

Budimpešta, 10. julija. Ip. Madžarsko vrhovno poveljstvo sporoča:

Naše nagle čete se bjelejo s sovražnikom vzdolž reke Zbrus, da bi izsilile prehod čezno. Kolesarski oddelki so z naglim napredovanjem znatno prispevali k dosedanjim uspehom, prav tako pa lenjske čete s svojim neutrudljivim delovanjem.

Naskok na »Stalinovo črto« se je začel pred dvema dnevoma

Dopisniki italijanskih listov poročajo iz dobro informiranih berlinskih krogov, da se je že pred dvema dnevmoma pričel naskok na Stalinovo črto in je rodil že presenetljive uspehe. Nemci so prebili Stalinovo črto pri Ostrovi, ki leži na važni prometni liniji Dvinsk-Petrograd južno od Peļpuskega jezora. Zavzetje Ostrova je prva uradna informacija o prebitju Stalinove črte, verjetno pa je sovjetski obrambni pas načet tudi na drugih mestih. Skozi odprtino, ki je nastala, morejo Nemci udati na Leningrad ali pa tudi na Moskvo. Obe mesti sta približno enako oddaljeni od Ostrova, Leningrad nekaj nad 300 km, Moskva pa nekaj nad 400 km. Smer proti Moskvi je tista, ki jo je nekoč ubral tudi Napoleon. Z brzino, s kakršno prodirajo nemški tanki, bi lahko to pot prevalili v treh dneh.

Rusko uničevanje Nemcev ne ovira

Res je, da Rusi vse za seboj uničujejo: železnice, mostove, ceste, vasi in polje, toda Nemci imajo za svojimi prvimi črtami tehnično silno izvečbane čete, ki pripadajo organizaciji Todt, ki v veliki naglici popravljajo ceste, železnice, mostove in grade bivališča za nemško vojsko. K tem delom so bili pritegnjeni tudi sovjetski ujetniki, ki pod energičnim nemškim vodstvom pridno delajo. Potem Nemci uporabljajo na tisoče avtomobilov, ki dovažajo za četami bencin, hrano in strelivo. Tako bodo lahko dohiteli tudi Stalinovo vladu, pa čeprav se skrjuje za Ural. Kar pa se tiče zime, je še zelo daleč. V štirih mesecih imajo Nemci časa več kot dovolj, da vse potrebno uredi. Sicer pa, kaj pa bo že v štirih ali petih mesecih ostalo od Zveze sovjetskih republik.

Budimpešta, 10. julija. Ip. Ujeti sovjetski vojski izjavljajo, da so srečni, da se jim ni treba vojskovati v smrtnih utrdbah Stalinove črte, kajti od tam ne pride nikdo več živ. Utrdbe na tej črti so bile zgrajene tako, da so popolnoma odrezane od vseh strani.

Helsinki, 10. julija. Ip. Iz večerajšnjega finskega vojnega poročila opozarjajo na naslednje podrobnosti:

Južno od Paanajervija prodirajo finske čete na fronti, ki je dolga 500 m. Sovražnik nudi le lahčen odpor v Kareliji. Finske čete so tam, kjer so najgloblje prodrle na sovjetsko ozemlje, dosegle razdaljo 60 km od meje. Finske čete,

ki prodirajo na jugu, so vdrlle v utrjeno sovjetsko črto severovzhodno od jezera Ladoga in spravljaajo v nevarnost železniško zvezo Vipuri—Sordavada. Finske vojne ladje so potopile tiste sovjetske parnike, ki so odvažali sovjetske čete iz Tallina in iz Hangeja. En parnik je imel 4000 ton nosilnosti.

Helsinki, 10. julija. Ip. Več skupin sovjetskih padalcev je pristalo v okolici finske prestolnice, finske čete pa so jih kmalu vse ujele.

Bombardiranje Helsinka, ki je bilo večeraj zjutraj je zahtevalo 20 smrtnih žrtev, toda 160 oseb je bilo ranjenih. Večeraj je imel Helsinki zopet dva letalska alarma brez posebnih dogodkov.

Un reparto nemico sul fronte di Sollum messo in fuga

Bollettino No. 400:

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

A Cipro nostre formazioni aeree hanno colpito la base di Nicosia causando danni ed incendi considerevoli; nostri velivoli nei pressi della costa cipria hanno silurato un piroscafo da 5 mila tonnellate.

Un idrovolante sanitario è stato attaccato nel Canale di Sicilia da velivoli da caccia britannici. A sud della Sicilia nostri caccia hanno abbattuto un velivolo »Hurricane«.

Nell'Africa settentrionale, sul fronte di Sollum, è stato posto in fuga un reparto nemico appoggiato da carri armati. Le forze aeree dell'Asse hanno bombardato a Tobruk, navi alla fonda nella rada e posizioni fortificate. Sono stati inoltre colpiti basi aeree nemiche ad est di Sidi el Barrani causando incendi e distruggendo in una di esse numerosi velivoli britannici. Il nemico ha compiuto incursioni su Bengasi e su Tripoli. A Tripoli di sette velivoli attaccanti due sono stati abbattuti dalla difesa contrerea e quattro dalla caccia.

Vojno poročilo štev. 400:

Odbit sovražni napad pri Sollumu

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Na Cipru so naši letalski oddelki bombardirali oporišče v Nicosiji in prizadeli mnogo škode in povzročili ogromne požare. Ob obali otoka Cipra so naša letala torpedirala parnik s 500 tonami.

Angleški lovci so v Sicilskem prelivu napadli naše sanitetno letalo. Južno od Sicilije so naša lovska letala sestrelila angleško letalo vrste »Hurricane«.

Severna Afrika: Na bojišču pri Sollumu je bil poginjen v beg sovražni tankovski oddelk. Letala osi so bombardirala parnike v pristanišču Tobruka in utrbe okoli te trdnjave. Prav tako so bila bombardirana letalska oporišča vzhodno od Sidi el Baranija. Tam so nastali požari in na enem letališču je bilo uničenih več angleških letal. Sovražnik je izvedel polete nad Benghazi in Tripolis. Nad Tripolisom je bilo od sedem

napadalnih letal sestreljenih dvojce, od našega protiletalskega topništva, štiri letala pa so sestrelili lovci.

Vzhodna Afrika: Čete naše postojanke v pokrajini Amhara so hitro zlomile sovražni poskus približati se našim postojankam. V odseku Uolchelit močno delovaje topništva.

Večeraj popoldne so angleška letala napadla Sirakuzo iz nizke višine in ponoči so priletela nad Neapelj, kjer je civilno prebivalstvo imelo 14 smrtnih žrtev in 30 ranjenih.

Vrhovno poveljstvo sporoča:

Izgube ugotovljene v mesecu juniju, in tiste, ki jih še ni v poprejšnjih seznamih, za katere so do 30. junija dospele predpisane listine z imeni, so naslednje:

Severna Afrika: padlih 319, ranjenih 463, pogrešanih 7852.

Grško-albanska in albansko-jugoslovanska meja: padlih 463, ranjenih 630.

Iz vzhodne Afrike seznami še niso dospeli. Mornarica: padlih 65, ranjenih 169, pogrešanih 299.

Letalstvo: padlih 39, ranjenih 30, pogrešanih 56. Seznami padlih so objavljeni v posebnem dodatku lista »Oborožene Sile«.

Slavni bojnikom in njihovim rodbinam velja ganjena ter nemaljšva hvaležnost domovine.

Prebivalce selijo iz Aleksandrije

Rim, 10. julija. Ip. Nad 325.000 beguncev je že zapustilo Aleksandrijo in kraje ob Sueškem kanalu. Najtežje je vprašanje prevoza beguncev. V bližini Aleksandrije so zgradili zasilna taborišča, ki naj za nekaj časa nudijo streho tem beguncem. Gospodarsko življenje v Aleksandriji se je skoraj popolnoma ustavilo, ker so zaprli mnogo tovarn in delavnic. Med enim od zadnjih letalskih napadov je bil tudi pokvar-

Duce imenoval Civilnega Komisarja za Kosovo

Tirana, 10. jul. s. Po Ducejevem razglasu in po sklepu albanske vlade je bil imenovan Civilni Komisar albanske vlade za izvajanje oblasti na vsem ozemlju Kosova, Debra in Struge. Imenovan je bil minister brez listnice Feizzi Alizoti. Novi Komisar je ena najvidnejših oseb v albanskem političnem svetu in je bil že večkrat minister.

Navdušenje v vsej Albaniji

Tirana, 10. julija. Ip. Novica, da je Duce odredil, da naj civilno oblast v pokrajinah Kosova, Debra in Struge prevzame albanska vlada, je v vsej Albaniji povzročila veliko navdušenje in prebivalstvo v Tirani je hotelo biti tolmač tega razpoloženja in je priredilo spontane manifestacije. Zaprti so bili vsi uradi in trgovine in velika množica se je zbrala na trgu Skanderbeg. Takoj nato se je razvil sprevod z občinsko godbo in uglednimi osebnostmi na čelu ter je šel proti namestništvu po slovesno okrašenih ulicah. Tiranski župan in kosovski voditelj Izmed Kriezu sta izrazila namestniku prisrčne besede zvestobe in hvaležnosti.

Z balkona namestniške palače je nato govoril Ekske Jacomini, ki je poudaril, da bo tolmač pri Kralju in Cesarju in pri Duceju čustve hvaležnosti in veselja, ki mu jih je dokazalo prebivalstvo prestolnice, ki uvideva, da se pod znaki Liktorja uresničujejo stoletne želje velike Albanije. Navdušeno dolgo vzklikanje Kralju in Cesarju in Duceju in grofu Ciano je pozdravilo besede namestnika.

Italijanski mornarji v Združenih državah oproščeni

Norfolk, USA, 10. julija. s. Pred ameriškim sodiščem v Norfolku so se končale razprave proti članom posadk na italijanskih parnikih, katere so zasedle ameriške oblasti. Ti parniki so »Giulio« (5473 ton), »Guidonia« (5123 ton), »Laconia« (5932 ton) in »San Giuseppe« (5074 ton). Vsi obtoženci razen treh so bili oproščeni obdolžitve, da so sabotirali. Tri mornarje s parnika »San Giuseppe« so spoznali za krive, toda vložen je bil priziv za razveljavitev obsodbe. Sodišče je z razsodbo dejansko potrdilo razloge, ki jih je navajala italijanska protestna spomenica glede te zadeve.

Stavke v Ameriki

Newyork, 10. julija. Ip. 2500 delavcev v tovarnah Saled Power Company v Michigianu je začelo stavkati zaradi tega, ker jim vodstvo podjetja ni hotelo zvišati mezd. V tej tovarni pa so izdelovali dele letalskih strojev in strojev za podmornice. Prav tako je začelo stavkati tudi 1200 delavcev v Hellerjevih tovarnah v New Comerstownu (Ohio). Te tovarne so izdelovale naprave za vojno industrijo.

La Sezione di R. Tesoreria Provinciale a Lubiana

A cominciare dal 15 corrente funzionerà in LUBIANA la Sezione di R. Tesoreria Provinciale, annessa alla locale Filiale della Banca d'Italia. (Edificio della ex Narodna Banka.)

Con la stessa data, inizierà il proprio funzionamento l'Ufficio Provinciale del Tesoro, collocato nell'edificio della Cassa di Risparmio della Provincia di Lubiana, via Knafli, No. 9 piano terreno, nei pressi della Banca d'Italia.

Tanto l'uno, quanto l'altro Ufficio, limiteranno le proprie funzioni a quanto si attiene alle ENTRATE ed alle SPESE affrenti ai bilanci dello Stato; quali, ad esempio, la liquidazione ed il pagamento di pensioni italiane già in godimento di nostri connazionali residenti in questa provincia (o che vi si trasferiranno in avvenire), e di stipendi spettanti a funzionari italiani qui trasferiti.

La Sezione di R. Tesoreria Provinciale inizierà fra l'altro, quanto prima, il servizio dell'emissione e pagamento dei buoni del Tesoro ordinari, come praticano tutte le altre Tesorerie del Regno.

jen glavni vodovod in ta vodovod sedaj v Aleksandriji še niso mogli popraviti, ker urimanjuje strokovnega delavstva.

Pogodba o novi meji med Italijo in Nemčijo podpisana

Meja krene južno od Zirov proti vzhodu do tromeje med Italijo, Nemčijo in Hrvaško

Rim, 10. julija. Ip. V nemškem zunanjem ministrstvu je bil 8. julija sklenjen sporazum med Italijo in Nemčijo. S tem sporazumom je določena nova skupna meja med obema državama po razdelitvi jugoslovanske države.

Z talijanske strani je sporazum podpisal poslanik Dino Alfieri, z nemške strani pa državni tajnik zunanjega ministrstva baron von Weizacker.

Nova meja med Italijo in Nemčijo je označena po črti ki izhaja s točke na bivši trojni meji, med Nemčijo, Italijo in Jugoslavijo (Peč nad Ratečami), poteka nato vzdolž bivše italijansko-jugoslovanske meje do točke južno od Ziri, potem pa se v glavnem usmeri na vzhod do točke, kjer je meja med Italijo in Nemčijo, Italijo in Hrvaško.

Italijansko-nemška komisija, ki bo v kratkem začela svoje delo, bo poskrbela za končno načrtanje meje na ozemlju

Visoki Komisar Eksc. Grazioli obiskal tobačno tovarno

V vseh oddelkih se je Eksc. Visoki Komisar ljubeznivo razgovarjal z delavstvom in se zanimal za njegove življenjske razmere

Visoki Komisar Eksc. Grazioli je za časa svojega bivanja v Ljubljani že tolikokrat pokazal simpatije do delavstva in zanimanje za njegove življenjske razmere, da obišči delavstvo slehernega podjetja, kamor pride Eksc. Visoki Komisar, ob njegovem obisku izredno radost. Povsod vidi delavstvo v obisku Eksc. Visokega Komisarja dokaz, da se najvišje oblasti kar najbolj zanimajo za delavstvo usodo in da mu skušajo povsod pomagati.

Visoki Komisar Eksc. Grazioli je v četrtek ob 11 dopoldne napravil obisk v veliki tobačni tovarni v Ljubljani, v kateri je vsega skupaj zaposlenih nad 600 delovnih moči. Pri vstopu so pozdravili Eksc. Visokega Komisarja ravnatelj tovarne g. Aleš, delegat italijanskega državnega monopola comm. Fosella in ing. Coreni. Eksc. Visoki Komisar si je nato ogledal vse oddelke tovarne. Najprej je obiskal skladišča se nepredelane tobake, nato pa je krenil v delavnice, kjer se tobak predeluje. S posebnim zanimanjem se je ustavil pri delavkah, ki pripravljajo tobak ter ga čistijo tako, da ga je mogoče vlagati v rezalne stroje. Eksc. Visoki Komisar se je ljubeznivo razgovarjal z nekaterimi že sivolasi delavkami in jih vprašal, koliko let so že v službi in koliko imajo plače. Najstarejša med njimi je bila delavka, ki že 35 let obiskuje tobačno tovarno. Eksc. Visoki Komisar si je ogledal nato delavnice, kjer se pripravljajo tobak za cigarete, dalje stroje, ki delajo cigarete, in stroje, ki izdelujejo zavite cigarete in tobak. Povsod, kamor koli je prišel, ga je delavstvo prijazno pozdravljalo z rimskim pozdravom, Eksc. Visoki Komisar pa je ljubeznivo odzdravljalo. Dalj časa se je Eksc. Visoki Komisar mudil tudi v oddelku, kjer spretni delavke zvijajo cigare in se podrobno zanimal za način dela in koliko cigar delavka v določenem času lahko napravi.

Ko si je Eksc. Visoki Komisar ogledal vse postopke predelovanja tobaka, se je zanimal še za delavsko menzo, v kateri obedeje veliko število tovarniških delavcev in delavk. Menza se trudi, da nudi delavstvu dobro, tečno in ceneno hrano in mu nudi cenejša kosila po ceni L. 1.20 in nekoliko dražja po ceni L. 1.90. Eksc. Visoki Komisar se je podrobno zanimal tudi za kuhinjo menze, kjer si je ogledal pripravljane kosila in poskusil obed, ki ga dobijo delavci v menzi. Posebno zanimanje je Eksc. Visoki Komisar pokazal tudi za higienske naprave tovarne, v kateri imajo delavci večkrat opravo s prahom. Podrobno si je zato ogledal kopalnice in prihe za delavstvo in uradništvo. Nato si je Eksc. Visoki Komisar ogledal še uradniške prostore tovarne in njene pisarne. Medtem je odzvonilo pol dne in vse delavke in delavci tovarne so se zbrali pred glavnim poslopjem v dolg špalir in navdušeno pozdravljali z rimskim pozdravom Eksc. Visokega Komisarja, ki je prihajal mednje.

Eksc. Visoki Komisar delavstvu

Vis. Komisar je nato ljubeznivo nagovoril zbrano delavstvo. Poudaril je, da si je ogledal tovarno in zanimal za njihove življenjske razmere zato, ker dobrobit vsake tovarne ne odvisi le od njenih strojev, ampak v prvi vrsti od zadovoljstva delavstva, ki stroje uspeva. Le tiste tovarne uspeva, v katerih dela delavstvo z ljubeznijo. Ko je bil poslan semkaj od Duceja, mu je ta naročil, naj prav posebno skrb za delavstvo in da mu je treba iti povsod nasproti in pomagati. Duce, ki je sam delavec dobrodušna pozna vse težave in potrebe delavstva, saj je bil Ducejev oče kovač. Pri svojih starših je Duce imel priložnost skusiti vse težave, ki kakor koli kdaj lahko zadenejo delavsko družino. Zato tudi vedno poudarja in naroča, da je predvsem treba skrbeti za delavstvo in mu pomagati. V Ljubljanski provinci je bilo določeno zvišanje mezd za 20%, to je prvi vrliki korak za zboljšanje življenja delavcev. Je seveda to prvi

ukrep, z drugimi ukrepi pa je preprečeno dviganje cen. S tem je onemogočeno, da bi to povišanje mezd postalo v bližnji bodočnosti neučinkovito. Poskrbljeno je, da bodo trgovci imeli pravičen, toda ne pretiran zaslužek. Kdor pa se bo pregrešil proti interesom ljudstva in delavstva, pa bo kaznovan. Z zvišanjem mezd je bilo dano delavstvu največ, kar je bilo mogoče. Upoštevati je bilo mogoče. Upoštevati je bilo treba, da je treba tudi podjetjem omogočiti obratovanje, sicer se bo lahko zgodilo, da bi ostali mnogi brez posla. Eksc.

Po prihodu ameriške vojske na Islandijo:

Ameriško izzivanje je pravi napad na Evropo

Anglija odpira pot ameriškega imperializmu v Evropo

Rim, 10. julija. Ip. Po zasedbi Islandije, ki jo je izvedla ameriška vojska, so včeraj v evropskih prestolnicah krožile naslednje ugotovitve:

1. Amerika je s tem dejanjem izvedla dejanski napad na evropski prostor;

2. to dejanje je nasilstvo proti malemu narodu kakor je danski narod, ki se ne more upreti proti velikani, ki ga napada in ga zažnjuje;

3. to je nov dokaz protievropskega razpoloženja anglosaksonskih narodov, kajti Anglija odpira sedaj vrata v Evropo ameriškega imperializmu;

4. to pa je tudi nov korak ameriške vlade za poseg v vojno in novo dejanje Rooseveltove diktatorske politike, ki hoče ameriški narod vreti v vojno, dasi si je ne želi;

5. ameriška vlada se je odrekla Monroejevemu načelu in Roosevelt je premišljeno pohodil načela te politike, ko je dal ameriški vojski ukaz, da naj gre v evropski prostor;

6. to dejanje pa je tudi odkriti grožnja tistim otokom na Atlantiku, ki so v posesti malih narodov;

7. to pa je tudi nov poskus Rooseveltove vlade, da bi se izzvali incidenti, ki naj bi podžgali ameriško javno mnenje za poseg v vojno;

8. odhod ameriške vojske na Islandijo pa je tudi dokaz, da bi bila Anglija popolnoma izgubila bitko za Atlantik in je Roosevelt moral v potek te bitke poseči na ta način. (Piccolo.)

Berlin, 10. julija. Ip. Poslanica, ki jo je predsednik Roosevelt poslal ameriškega kongresa in ki utemeljuje zasedbo Islandije, je najboljše dokaz za to, da ima ameriška vlada pripravljene napadalne načrte proti Evropi. Ta korak je prav gotovo popolnoma spremenil Monroejevo načelo, ki je vedno zagovarjalo naziranje, da ne sme nikdo posegati v območje ameriškega kontinenta, sedaj pa se je ameriška vlada odločila poseči v evropske zadeve. Ta prenosna Monroejevega načela je nov dokaz plutokratskega imperializma, ki postavlja čisto na svojo roko meje zahodni poluti, kajti ta meja bi se morala strinjati z mejo, kjer so ameriške koristi prišle v nevarnost.

Ameriški imperializem

po izjavah ameriških politikov

Iz raznih izjav ameriških politikov se lahko točno vidi, kakšni so nameni tega dejanja. Znamo senator Pepper je izjavil, da se bodo meje zahodne polute širile vedno bolj, in sicer tako, kakor bo to odgovarjalo mednarodnemu položaju. Senator opozarja ameriško javno mnenje, da bo treba povsod

Visoki Komisar je končno poudaril, da ima danes prvič priložnost govoriti večji skupini in da hoče poudariti, da je delavstvo lahko sigurno, da bo imelo delo, zaslužek in srečo v družinah, če bo ostalo tudi v naprej delavno in lojalno. Sporčil je ysem, naj izroče njegove priske pozdrave delavskim družinam in njegove srčne želje za lepšo bodočnost.

Z navdušenim ploskanjem in vzklikanjem je delavstvo sprejelo lepe misli in želje Eksc. Visokega Komisarja, ki je sporočil, da poklanja podporo najbolj potrebnim družinam delavcev tobačne tovarne. V imenu delavstva se je Eksc. Visokemu Komisarju zahvalil za obisk delavcev Ivan Čamerlik in izrekel posebno hvaležnost Eksc. Visokemu Komisarju za to, da je odredil povišanje mezd in da je naklonil podporo družinam najbolj potrebnim delavcev. Med navdušenim vzklikanjem je odšel Eksc. Visoki Komisar skozi špalir delavstva, ki ga je ves čas pozdravljalo z rimskim pozdravom in z izrazi hvaležnosti za ljubezen do delavstva, katero je pokazal s svojim obiskom.

seveda sprejeti in prevzeti vse tveganosti, dasi je v tem trenutku tveganje manjše, ker je nemška vojna sila preveč zaposlena na vzhodu in se zato ne bi mogla z vso silo vreti na Ameriko. Zato se naj ameriško javno mnenje postavi pred zanimivo izbiro: ali bo Hitler odnehal smatranju severni del Atlantika za vojno področje in tedaj bi se lahko vojne sile razvile v ofenzivno smer med Islandijo in angleškimi otoki, ali pa bo Hitler ponovil svojo izjavo, da bodo nemške podmornice takoj potopile vse ladje, ki bi hotele prebiti blokado nemških podmornic.

V Berlinu izjavljajo, da je treba sprejeti vse te izjave ameriških politikov s potrebno pozornostjo, in sicer jih je treba postaviti v območje odgovornosti. Izzivanje seveda ni moglo biti bolj drzno, toda prav gotovo bi takojšnja reakcija bila v korist vojnim hujskačem v Washingtonu. Verjetno je bilo to ameriško izzivanje sestavljeno tako, da naj ameriškega javnemu mnenju opraviči sleherne bodoče odločitve. Toda v Ameriki se zopet motijo, in sicer na veliko. Evropa se vojskuje proti smrtnemu sovražniku svoje civilizacije, pri tem pa se prav dobro zaveda pomena izdajalskega dejanja in je tudi sposobna braniti se v vsakem primeru pred vsemi morebitnimi posledicami.

Vse po premišljenem načrtu

Vse, kar je bilo v Washingtonu ukrenjenega s tem v zvezi, popolnoma jasno dokazuje, da je bilo vse preračunano in predvideno, tudi kar se tiče morebitnih posledic. Toda bilo bi otročje, če bi se mislilo, da bo Nemčija nasleda ameriški igri. Zato se v Berlinu omejujejo zaenkrat na zavračanje tega nasilnega dejanja, čigar žrtev je bila majhna država.

V Ameriki pa so se oborožili tudi proti temu morebitnemu učinku in so vso stvar organizirali tako, da se je zdelo, kakor da je bila Islandija zasedena na zahtevo islandske vlade. Predsednik islandske vlade Johanson bi naj bil izjavil, in sicer dne 6. julija, da islandsko ljudstvo noče ničesar vedeti o zasedbi in je že tedaj protestiralo, ko so Angleži zasedli otok, prav tako pa sedaj protestira proti ameriškega posegu v neodvisnost Islandije.

Ves danski narod obsoja ta napad

Ta izjava je popolnoma zanikala Rooseveltove trditve in trditve ameriške propagande, češ, da je islandska vlada zaprosila ameriško vojsko, da naj zasede otok. Pretiranost ameriške vlade je šla tako daleč, da si je izmislila, češ, da je islandska vlada zaprosila ameriško vojsko, da naj pride ščititi varnost otoka.

V Kopenhagenu so kmalu vsi krogi z največjim obsojanjem odbili ameriške navedbe o potrebi zasedbe Islandije. Ves danski tisk odločno obsoja ta napad ameriške politike na majhen narod, ki ni oborožen. List »National Tidende« piše, da to izzivanje ni naperjeno samo proti Nemčiji, ampak proti vsej Evropi, kajti skoraj vsa Evropa sodeluje sedaj v križarski vojni proti boljševizmu. »Berlinske Tidende« poroča, da so tudi na Švedskem in na Norveškem odločno proti načinu, kako skuša ameriška vlada opravičiti svoje dejanje, še bolj pa obsoja dejstvo, da je bil izvršen napad na majhen danski narod. »Politiken« piše, da skuša Amerika odtrgati Islandijo od skandinavskih držav. — (Piccolo.)

Stockholm, 10. julija. Ip. »Aftenbladet« piše o ameriškem napadu na Islandijo ter pravi, da so se včasih skandinavski narodi selili v Ameriko, sedaj pa se v skandinavsko deželo, kakor je Islandija, ti ljudje vračajo s tanki in topovi. Tisti razlogi, ki jih navaja Roosevelt za zasedbo Islandije, lahko izrabijo tudi tedaj, ko bi Amerika hotela zasedati kakšno drugo oporišče. List pravi, da so na Islandiji Angleži in Amerikanci priredili celo komedijo, ko so najprej proglasili Islandijo za samostojno državo, zato pa so jo potem zasedli in jo prisilili na boj ne samo proti Evropi, ampak tudi proti skandinavskim narodom.

Willkie napoveduje

nova ameriška nasilstva

Washington, 10. julija. Ip. Bivši republikanski kandidat za predsedstvo Združenih držav Willkie je po razgovoru, ki ga je imel včeraj z Rooseveltom izjavil, da je zasedba Islandije samo

prvo dejanje cele vrste sličnih odredb, ki bi jih morala podvzeti ameriška vlada. Willkie je dodal, da je to sicer samo njegovo osebno mnenje, toda morske poti morajo ostati vsekakor svobodne in to za vsako ceno, ker so izgube angleške mornarice mnogo večje, kakor pa gradbe novih ladij. Ali naj Angliji pomagamo z vsemi sredstvi, je rekel, ali pa se naj opusti to podjetje.

New York, 10. julija. Ip. Ameriške oblasti ovirajo, kjer je morejo, pristaje gibanja proti posegu v vojno, da se ne morejo zbirati in prirediti svojih zborovanj in sestankov. Tako so senatorju Wheelerju oblasti v Atlantiki odklonile dati na razpolago občinsko dvorano za zborovanja proti posegu v vojno. Najprej so oblasti dovolile dvorano, nato pa so odpovedale, vendar pa je za zborovanje zanimanje zelo veliko.

Londonski radio skuša miriti angleško prebivalstvo

Rim, 10. julija. Ip. O zasedbi Islandije je londonski radio ob 0.45 objavil tudi to novico:

»Ameriški minister za vojno mornarico Knox je rekel, da je ukaz o zasedbi Islandije prešel okvir izvirnih predsedniških navodil, ki so šla za tem, da bi bil obveščen, če bi se katerakoli sovražna ladja bližala vodam zahodne polute.«

V oddajah ameriških radijskih postaj pa ni nobene omenbe o teh Knoxovih izjavah. Gre tedaj jasno za poznejši angleški poskus, da bi se pomirilo angleško javno mnenje, ker se je Anglija morala umakniti pred Združenimi državami v evropskem območju, ki je tako blizu Angliji.

Portugalska vlada

poslala nove čete na Azore

Lisbona, 10. julija. Ip. Še en oddelek portugalskih čet je danes na parniku »Garvalho« odpotoval na Azore, da bi tam okreplil dosedanje posadko.

Oddelek Kr. Finance v Ljubljani

Od 15. t. m. bo začel delovati v Ljubljani Provincialni oddelek Kr. Finance, ki bo pridržen krajevni Podružnici Italijanske Banke (poslopije bivše Narodne banke).

Istega dne bo začel poslovati Provincialni Finančni Urad s sedežem v zgradbi Hranilnice Ljubljanske pokrajine, Knafjeva cesta 9, pritličje, blizu Italijanske Banke.

Kakor prvi, tako drugi urad bosta omejila svoje posle, kar se tiče dohodkov in izdatkov na to, kar je potrjeno v Državni bilanci; tako bosta n. pr. izplačevala pokojnine tistim našim sonarodnjakom, ki že prebivajo v tej provinci (ali bodo v bodoče prišli sem) in plače tukaj nameščenih italijanskih uradnikov.

Provincialni oddelek Kr. Finance bo začel med drugim čim prej z emisijo in plačevanjem rednih finančnih bonov, kakor delajo vsi drugi Finančni uradi v Kraljevini.

Kaznovani obrtniki

Organi Kr. Kvesture so zadnje dni ugotovili, da so prodajali meso po višjih cenah, kakor so določene sledeči:

1. Abramovič Ivan, Šišenska 51, mesar;
2. Grabelšek Franc, Sv. Petra cesta, mesar;
3. Mendušič Vinko, Trnovski pristan 4, gostilna;
4. Felber Ana, Izanska 39, špecerija.

Ugotovljeno je tudi, da je Abramovič prodajal meso v svojem stanovanju, dočim je imel mesarijo zaprti in da je gostilničarka Miholič Ana, Sv. Petra nasip 37, dajala svojim gostom meso na prepečen dan.

Proti omenjenim mesarjem in trgovcem je Eksc. Visoki Komisar naperil tožbo, poleg tega pa je odredil, da se Abramoviču zapre mesarija za nedoločen čas, drugi zgoraj navedeni pa morajo zapreti obrate za čas od dveh do osmih dni.

Esercenti puniti

Le squadre annonarie della R. Questura nei giorni scorsi hanno constatato che i seguenti esercenti vendevano la carne a prezzi superiori a quelli stabiliti dal listino:

1. Abramovič Giovanni, Šišenska 51, Macelleria;
2. Grabelšek Francesco, Sv. Petra cesta, Macelleria;
3. Mendušič Vinko, Trnovski pristan 4, Trattoria;
4. Felber Anna, Izanska 39, Coloniali.

Infine, hanno accertato che l'Abramovič vendeva la carne nella propria abitazione, mentre teneva chiusa la macelleria e che l'esercente trattoria Miholič Ana, Sv. Petra nasip 37, somministrava carne ai propri avventori in giorno di divieto.

Nei confronti di detti esercenti l'Alto Commissario ha disposto, oltre alla denuncia all'Autorità giudiziaria, che la macelleria dell'Abramovič sia chiusa a tempo indeterminato e che gli altri negozi suindicati siano chiusi per un periodo che va da 2 ad 8 giorni.

Lubiana, li 8 luglio 1941-XIX.

Kongregacija M. P. za gospe pri sv. Jožetu, se udeležijo jutri, v petek, 11. t. m. popoldne ob pol šestih pogreba umrle članice gospe Marije Trusnovič, z Zal, kapelica sv. Marije.

Gospodarsvo

Stabilizacija srbskega dinarja

Včeraj smo objavili kratko poročilo o zakonito določenem razmerju hrvaške valute do inozemskih valut in zlatega denarja, danes pa si oglejmo kako je s stabilizacijo srbskega dinarja.

S prvim julijem se je začela v Srbiji druga zamenjava bankovcev. Tokrat so prišli na vrsto bankovci po 100 in 500 din. Petstodinarški bankovci bodo popolnoma izginili iz prometa. Rok za izmenjavo tega denarja se je končal včeraj, 10. julija. Petstodinarške bankovce so zamenjali z bankovci, glasečimi se na manjše zneske, pri večjih zneskih pa tudi v tisočake. Pri drugi zamenjavi je važno to, da so bile nekatere serije petstodinarških bankovcev neveljavne. Na robovih bankovcev dotičnih serij je bilo včasih opaziti, da so malo ožgani. Ti bankovci so bili namreč vzeti iz zasilne rezerve bivše Narodne banke kraljevine Jugoslavije na nezakonit način in spravljani v obtoč. Ta denar je bil med vojno prinešen na jug. Tam so ga lokalne oblasti hotele uničiti, pa je po naključju vendar prišel v promet.

Obtok bivših jugoslovanskih bankovcev je bil od druge polovice 1939 previsok. Zato je sedaj Srbska banka prisiljena, zmanjšati obtok bankovcev na normalno in gospodarskemu stanju pravično odgovarjajočo mero. To so pokazali razni ukrepi, med drugim tudi sprejem kontokorentnih dobroimetij. Srbska narodna banka je tudi upravičena sprejemati denar v žirovnem prometu, pa tudi vloge proti obrestim. Sprejem denarnih vlog na obresti je bil pri emisiji bankah doslej bolj redko uporabljen kot valutopolitično, ozir. tržnopolitično sredstvo, čeprav ni nobena novost. Srbska narodna banka dela to zato, da bi dala vzpodbudo za depozite. Vloge pri Srbski banki so možne samo od 20.000 din navzgor. Lastnik lahko s tem denarjem razpolaga kakor v žirovnem prometu in ga lahko dvigne vsak čas brez odpovedi tudi v čekovnem prometu. Razpolaganje s tem denarjem torej ni omejeno tako, kakor stara dobroimetja. Ustanavljanje takih kontov se je že začelo.

Politiko zmanjšanja denarnega obtoka vodi Srbska banka zato, da bi denar ohranil svojo vrednost. Druga sredstva za doseg tega cilja so že omenjene omejitve razpolaganja s starimi vlogami pri bankah, forsiranje prometa brez gotovine, nova ureditev davčin in drž. uprave,

omejitev plač in politika cen. Nova politika cen se je šele začela, vendar jo povsod zelo energično izvajajo. Tudi omejitve mezd je trdno stabilizirana. Nekvalificirani delavci dobe na uro 5—6 din, kvalificirani pa 10 din. Politika mezd mora upoštevati dejstvo, da je dežela zaradi vojne obubožala in da razlike med cenami in plačili ne bodo mogle obvarovati prebivalstva pred posledicami zmanjšanja dohodkov zaradi izgubljene vojne. Mezdna politika torej v bodoče ne bo mogla več biti vir za reševanje stiske pri politiki cen.

Zamenjava poljedelskih produktov med Italijo in Nemčijo. V namenu, da bi se čim bolj pospešila zamenjava poljedelskih pridelkov med obema državama, zlasti pa, da bi se občutno dvignil izvoz italijanskega povrtnine in italijanskega sadja v Nemčijo, je bil že konec lanskega leta sklenjen sporazum med italijanskim in nemškim poljedelskim ministrom, ki je v glavnih smernicah že določil to izmenjavo. — Marca se je v ta namen zopet sestala posebna italijanska nemška komisija na Dunaju, nato pa v Innsbrucku in v Bologni, prejšnji teden pa v Rimu. Uspehi teh posvetovanj so po poročilih iz obeh strani nadse zadovoljivi.

Nova nemška družba za bencin in bencol. V Nemčiji se nadaljuje stremljenje po čim donosnejši izrabi premoga. Začetek julija letošnjega leta je bila ustanovljena nova delniška družba s tem namenom. Ta družba bo edini centralni organ v državi, ki bo zbral pod svoje okrilje vse druge družbe za proizvodnjo bencina in bencola. Ta družba bo največji trust med nemškimi družbami za predelavo premoga, saj ima že zdaj večino nemških producentov bencola in z izjemo treh manjših podjetij celotno bencinsko proizvodnjo v zahodni Nemčiji. Z novo razširitvijo bo ta družba zmožna izpolniti določene naloge sedaj v vojnem in pozneje v mirnem času, ker bodo tako izločeni vsi morebitni nasprotujoči si interesi več tekmujočih družb.

Razstava avtarkičnega tekstilnega blaga v Benetkah. Od 20. avgusta do 7. septembra bo v Benetkah v krasni dvorani Ca Giustiniana razstava avtarkičnega tekstilnega blaga. Na tej razstavi bo zlasti videti umetniške okraske za obleke in podobno, kakor čipke, ročna dela, zlato vezanine itd., itd.

Pogrebni zavod Ivan Gajšek, Ljubljana

Umrli je naša blaga hčerka, sestra, svakinja in teta

Zida Jakličeva
učiteljica

Previdena s svetimi zakramenti je odšla od nas k svojemu Stvarniku in Očetu. Pogreb nepozabne bo v soboto, 12. julija ob 5 popoldne iz doma v Mostah, Ciglarjeva ulica št. 25, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana-Moste, dne 10. julija 1941.

Zalujoči: mati, sestre, bratje in sorodniki.

Obisk Kr. rimske Opere bo zapustil nepozabne vtise

Ljubljanski župan je na prisrčnem sprejemu izrekel članom dobrodošlico v imenu ljubljanskega prebivalstva - Sijajen uspeh „Traviate“ v ljubljanski operi

Sprejem, ki ga je priredila Ljubljana članom rimske Kraljeve Opere, po svoji prisrčnosti dokazuje, da smatra vsa Ljubljana prvi obisk rimske Kraljeve Opere za nad vse pomemben kulturni dogodek, kakršnega Ljubljana doslej še ni poznala. Sprejem rimskih gostov je dokazal globoko spoštovanje in priznanje veliki umetnosti, katere tvorci in nosilci so prav člani Kraljeve Opere. Ljubljana, ki od nekdanj slovi po svojih kulturnih stremeljih, si je s tem potrdila sloves, ki ga je že od nekdanj uživala kot pospeševalca lepih umetnosti. Kulturno središče naroda, ki je znano po svoji ljubezni do glasbe, pa ni le z navdušenjem sprejelo umetnikov, ki so prišli posredovati prebivalstvu visoko italijansko glasbeno kulturo, zato da da priznanje njihovega umetniškega dela, ampak tudi zato, da ponovno potrdi sloves svoje gostoljubnosti. Člani Kraljeve rimske Opere so spleli s tem prvim obiskom med Ljubljano in središčem države dragocene vezi, ki so tem pomembnejše, ker so zrasle iz lepih umetnosti.

Medtem, ko je vodstvo in osebje rimskega Kraljevega gledališča porabilo sredo dopoldne za priprave v gledališču kakor tudi za ogled najbolj zanimivih točk našega mesta — posebno obiskana sta bila Grad in Nebotičnik, odkoder se je nadal gostom ob lepem vremenu ljubek razgled na Ljubljano in njeno pestro okolico — so prihiteli dopoldne na unionski vrt veliko število povabljenih gostov iz vseh slojev našega javnega in kulturnega življenja. Prireditelj, ki je potekla v najprisrčnejšem razpoloženju med živahnim razgovarjanjem rimskih gostov z Ljubljanci, je počastil Visoki Komisar Ekse, Grazioli z gospo. Dalje so prihiteli na obisk k umetnikom iz Rima Poveljni Armadnega zbora Ekse, general Robotti, Divizijski general Orlando z mnogimi višjimi častniki, Kvestor Gr. Uff. Messana, viceprefekt dr. Bisia, načelnik tiskovnega urada comm. Tigoli in drugi. Došle goste sta sprejemala ljubljanski župan dr. Adlešič in njegova gospa. Na obisk so prihiteli seveda tudi predstavniki našega kulturnega življenja, tako rektor dr. Slavič, upravnik gledališča O. Zupančič, ravnatelj opere Ukmar z gospo, ravnatelj drame Golja, predsednik novinarskega združenja Virant, več članov sosveta, številni zastopniki slovenskega kulturnega in glasbenega življenja, zlasti pa člani ljubljanskih gledališč, dopisniki italijanskih dnevnikov in domači časnikarji ter številno drugo občinstvo. S posebno pozornostjo so bili ob prihodu sprejeti člani rimske Opere, zlasti vrhovni nadzornik kr. gledališča knez Dentice d'Accadia, dirigenta Serafini in de Fabritis, ljubljence občinstva Beniamino Gigli, slavna pevka Maria Caniglia ter vsi drugi odlični predstavniki Kr. rimske Opere. Vsakega od teh slavnih umetnikov so navzoči pozdravljali z navdušenim ploskanjem. Ko se je ves unionski vrt napolnil, je po opravljenem predstavljanju spregovoril ljubljanski župan dr. J. Adlešič in izrekel članom rimske Kr. Opere naslednji pozdrav najprej v italijanski in nato v slovenski.

Župan pozdrav

Eccellenze, Signore, Signori!

Permettete che quale Podestà Vi porgo il saluto della Bianca Lubiana. Il nostro pensiero va al Duce che ha voluto tanto generosamente concedere questa visita della celebre Opera Reale di Roma, per dare anche ai cittadini di Lubiana e agli abitanti della Provincia di Lubiana la possibilità di essere partecipi dell'arte magnifica, che vantano gli artisti del Vostro celebre Teatro dell'Opera, conosciuto ovunque nel mondo. Vada a Lui perciò la gratitudine infinita della città di Lubiana e dei suoi cittadini.

Mi è molto gradito ricordare, in questo momento, all'Eccellenza il Principe Borghese, Governatore di Roma che, interprete dei voleri di Duce ha voluto prestare a Lubiana il Suo alto appoggio; e rivolgere a Voi l'Eccellenza Principe Dentice che con tanta autorevole saggezza regete le sorti del Grande Teatro il più grato e cordiale saluto. Con non diverso animo esprimo la riconoscenza di Lubiana all'Illustro Maestro Serafini, al Grande Beniamino Gigli, alla famosa Maria Caniglia e attraverso a questi nomi a tutti gli artisti e a quanti sono fautori della fama del Teatro Reale di Roma.

Vi ringrazio tutti che non Vi siete impauriti delle fatiche di questa lunga strada, e avete voluto sostare dopo i magnifici successi a Zagabria, anche la nostra Bianca Lubiana portando anche alla nostra città e popolazione il godimento diretto dell'arte Vostra eminente. La città nostra e la popolazione Vi saranno infinitamente grate.

Lubiana ha avuto già nel suo passato più volte l'onore godere le bellezze dell'arte del canto musicale italiana. Già nel sec. XVIII° importanti compagnie d'arte italiana ospitarono nella nostra città. Per la più riguardevole fra loro la Mingotti sono stampati qui a Lubiana persino i libretti. Nell'epoca del Grande mecenate Barone Zojs le Compagnie italiane dell'Opera diedero persino una forma artistica alla parola slovena.

Voi avete nuovamente riacci i contatti con questo passato. Tutto il pubblico sloveno ha colto con gioia la notizia della Vostra visita e questo insolito interessamento dei cittadini di Lubiana dimostra in che alto pregio tengono l'arte Vostra. Spero che avranno più volte ancora l'occasione di sentirvi qui fra loro.

A questo mio ringraziamento unisco il desiderio che il Vostro soggiorno nella nostra città Vi sia gradito e che portiate al Vostro ritorno i migliori ricordi di noi nella Città Eterna.

Ekselence, gospe, gospodje!

Dovolite, da Vas kot župan sredi bele Ljubljane najiskrenejše pozdravim. Naša misel vodi k Duceju, ki je blagohotno odločil obisk slavne kraljeve rimske opere, da bo tudi prebivalstvo Ljubljane in ljubljanske province deležno visoke umetnosti, ki diči umetnike Vašega, širom sveta slavnega opernega gledališča. Zato mi izrekam v imenu mesta Ljubljane in ljubljanskih prebivalcev našo najprisrčnejšo zahvalo. Iskrena zahvala vsem častitim damam in gospodom, ki se niste strašili truda ter dolge poti, da ste obiskali po tako kras-

nih uspehih v kraljevem Zagrebu tudi našo belo Ljubljano in prinesli tudi našemu mestu in narodu neposreden užitek Vaše visoke umetnosti. Naše mesto in narod Vam bo za to od srca hvaležno.

Zelo sem počaščen, da se morem v tem trenutku spomniti Ekse, prince Borghese, rimskega guvernerja, ki je kot tolmač Ducejeve volje hotel nuditi Ljubljani svojo visoko pomoč, in nasloviti najvdanejši in prisrčni pozdrav na Vas, knez Dentice, ki s tako ugledno modrostjo vodite usodo velikega teatra. Z enakimi občutki izražam priznanje Ljubljane uglednemu maestro Serafiniju, velikemu Beniaminu Gigliju, famozni Mariji Caniglia in preko teh imen vsem umetnikom in onim, ki so tvorci slave kraljevega teatra v Rimu.

Ljubljana je že v svoji preteklosti imela večkrat čast uživati lepote italijanske pevske umetnosti. Ze v 18. stoletju so pri nas gostovale pomembne italijanske umetniške družbe. Za najuglednejšo izmed njih, Mingotti, so bili tiskani tu v Ljubljani celo libreti. V dobi velikega mecena barona Zoisa so dale italijanske operne družbe umetniško obliko tudi slovenski besedi.

Vi ste zopet navezali stike s to preteklostjo. Vsa slovenska javnost je z veseljem sprejela vest o Vašem gostovanju in to nenavadno zanimanje ljubljanskega prebivalstva dokazuje, kako visoko cenjate Vašo umetnost. Nađejam se, da bo de imelo še večkrat priliko slišati Vas v svoji sredi.

Svojo zahvalo združujem z željo, da bi Vam bilo bivanje v našem mestu prijetno in da bi odnesli v večno mesto od nas najboljše spomine.

Govor župana dr. Adlešiča so navzoči odličniki in občinstvo pozdravili z dolgotrajnim navdušenim ploskanjem.

Zahvala kneza Dentice d'Accadia

Županu je odgovoril knez Dentice d'Accadia, ki se je zahvalil županu v imenu umetniškega zbora. Vsi člani so dobili kar najlepši

Mojstrsko izvajanje Verdijeve »Traviate«

Italijanska produktivna kakor reproduktivna operna umetnost imata bogato in slavno tradicijo. Ze v prejšnjih stoletjih je Italija, zibelka operne stvaritelnosti, zavzemala v Evropi vodilno mesto, ki je bilo kakor žarišče glasbene lepote, razvijajoče se po vsem kulturnem svetu; bila je učiteljica in kazipot v svet glasbenih lepote. Z močno stvariteljsko silo genialnih glasbenikov je dala človeštvu mnogo neprecenljivega, vsemu lastnega, lepega in globoko v poslušalca segajočega. V zgodovini srečujemo imena velikih avtorjev, katerih dela še danes živo zanimajo in nudijo visoke vrednote in to na področjih vseh glasbenih panog, pa bodisi v produktivnem ali v reproduktivnem poprišču. Najbolj je italijanska glasbena umetnost zaslovela gotovo v opernem prizadevanju in kvaliteti, ki jo je dosegla do današnjih dni. Rimska Kraljeva Opera nam hoče nuditi dve deli avtorjev iz dveh stilnih epoh: Verdijevo »Traviato« in Puccinijevo »Madame Butterfly«. Obe deli predstavljata silnega stvariteljskega duha, ki je zill iz svoje vrele lepote in jo utelesil v mojstrsko zgrajenih delih. Prvi s svojo melodiozno bogato značilnostjo, drugi z navedenimi pridobitvami in harmonično barvitostjo v prejšnjih desetletjih. Oba pa predstavljata tipičnega italijanskega genija, ki se je mogel razbohotiti samo na tako močni tradiciji, kakršno ima italijanska operna stvaritelnost. Prav tako tradicijo ima tudi reproduktivna stran: že zgodaj se je dvignila italijanska pevka in operna šola, ki je dala toliko slavnih oblikovalcev in pevcev, katerih imena še zdaj žive, čeprav so že davno zapadla zgodovini. V vseh evropskih kulturnih središčih so nudili človeštvu lepoto petja in glasbe. Tudi naša Ljubljana je bila deležna njihovih gostovanj, ko jih je vodila pot skozi naše kraje. V osemnajstem stoletju, za časa velikega mecena in podpornika slovenski kulturi, barona Žige Zoisa, so italijanski pevci peli celo v slovenskem jeziku, na katerega je italijanski besediščnik prevedel Zojs sam. Te dni pa nas je obiskala ena najboljših svetovnih opernih korpusov, Kraljeva Opera iz Rima z vsem ansamblom.

V sredo ob pol deveti uri so se odprla vrata naravnost obleganega opernega gledališča, v katerega se je vsula množica, ki je popolnoma napolnila hišo. Menda ni sprejelo gledališča še toliko poslušalcev, čeprav je zlasti letos obisk bil vedno dober in morda rekorden. Marsikdo, ki je bil prej reden obiskovalec opere; je stal pred pragom, upajoč, da se mu bo morda le posrečilo v zadnjem trenutku kupiti od koga vstopnico, toda zaman. V gledališču je zavladalo posebno slavnostno razpoloženje, združeno z nestrpnostjo in zanimanjem. Tudi kotička ni bilo praznega. Predstave so se udeležili odličniki: Visoki Komisar Ekse, Emilio Grazioli z gospo soprogo, Armadni Poveljni general Robotti, Poveljnik Divizije Sardinjskih Grenadirjev general Orlando, Poveljnik Divizije »Isenzo« general Romero, Kvestor Gran. Uff. Messana, zastopnik Stranke comm. Gatti, podprefekt comm. Bisia, nemški konzul dr. Brosch, številni častniki in uradniki ter zastopniki raznih kulturnih društev in ustanov. Predstavi e pristojnovali tudi vse vodstvo rimske umetniške skupine z generalnim nadzornikom knezom Denticom d'Accadia. Od domačih odličnikov so bili navzoči župan dr. Adlešič z gospo soprogo in drugi vodilni zastopniki vsega javnega, kulturnega in gospodarskega življenja.

Verdijevo »Traviato«, kakor jo je podala rimska opera, je bila v celoti izredno dobro poustvarjena umetnina pod vodstvom dirigenta g. Tallia Serafinia, zborovodje g. Giuseppeja Conca, režiserja Marcella Govonija, koreografa g. Aurelija M. Millosa, inscenatorja g. Camilla Parravicinija, kostumatorja g. Marija Pompeija in scenkega mojstra g. Pericleja Ansaldo.

Dirigent gospod Tullio Serafini predstavlja interpretatorja visoko nadpovprečne kvalitete. V čudoviti skladnosti muziciranja zna združevati uravnovesenost med orkestrom in pevci. Poznamo dobro akustične nevednosti našega gledališča, toda diri-

gent se je takoj znašel in nikdar ni orkester pokrival pevcev. V lepem, verdijansko doslednem slogovno značilnem muzikalnem oblikovanju je gradil z elementarno silo pristnega in živo, iskreno pristnega muzika, ki mu je lepota glasbe najvišji namen in zadnji problem. Ne izgublja se v kakih subjektivistično pojmovanih zanosih, ampak nujno sledi dani Verdijeji gradbi, ki jo pooblikuje do najfinjših odtenkov, vedno pazet tudi na celotno zvočno uravnovesenost s pevci in zborom. Igra orkestra je po svoji tehnični strani popolna in čista, oblikovalno jasna in plastična. Krasna je bila violina v zadnjem dejanju, prav tako smo občudovali lep ton oboe in drugih pihal ter trobil; da so godala bila izvrstna, ni potrebno še posebej omenjati. Poudariti pa je treba še posebej stopnjevitost in nekam prav rafinirano prehajanje orkestra v močne dramatske poudarke na tako plastično muzikalno način, ki ne dopušča kakih teatralno blestehih zaletov, nego preide po muzikalno nujno stopnjevanem poteku in čudoviti polnozvočni uravnovesenosti orkestra v močno napetost, ki se z vsi silo dojmi poslušalca do najvišje globine. Dirigent Serafini ni le dober dirigent, ki razpolaga z znanjem in poznanjem orkestralne tehnike ter sredstev za dobro igro korpusa, ampak predstavlja inteligentnega muzikalnega oblikovalca, glasbeno osebnost silnega postvarjevalnega duha.

Izmed solistov je bila najmočnejša g. Marija Caniglia, ki je pela Violette Valery. Gospa Caniglia ima lepo barvan glas, v širokem obsegu enako prodoren in izenačen. Po tehnični strani jo odlikuje lepo postiran ton, usmerjen v prostor. Vokali so ji jasni, zato je tudi izgovarjava popolnoma razumljiva. Tako v višinah kakor v nižinah ali srednji legi so toni polnozvočni in topli. V muzikalnem smislu pa predstavlja osebnost visoke kulture, kar izpiruje profinjeno oblikovanje izrazitih melodičnih črt, kakor na drugi strani tudi mesta z dramatskimi potezami. Nudila nam je v dramatskem oblikovanju dobro in vseskozi na psiholoških temeljih dosledno zgrajen tip Violette. Marija Caniglia zavzema po svoji igralski, še bolj pa po svoji glasovni in muzikalni oblikovalni kvaliteti prvenstveno mesto med pevkami opernega postvarjanja. Kajti pevka take glasovne vrednosti in kulture je le malo.

Alfreda Germonda je oblikoval, po vsem svetu poznani, slavni tenorist g. Beniamino Gigli, pevec izredne tenorske kvalitete, ki nam je poznana že iz radijskih prenosov in posebno še iz filma. G. Gigli predstavlja pevsko kapaciteto v svetu. Ima zelo lep glas, ki je prišel do največje veljave zlasti v drugem in tretjem dejanju in ob koncu zadnjega. V petju močnejši kot v igri je prav tako tudi on melodije lepo oblikoval, zlasti v zadnjem dejanju, kjer sta oba glavna oblikovalca krasno izvajala v duetu. Močno prepričljivo je podal prizor v tretjem dejanju. G. Gigli predstavlja po glasovni prodornosti in lepoti tona najpomembnejšega pevca-tenorista v sodobnem svetu. Njegova slava in popularnost, ki si jo je pridobil, ga bo vedno še spremljala do zadnjega.

Očeta Giorgia Germonda je predstavljal baritonist g. Gino Bechi, ki ga odlikuje znatna oblikovalna kultura. Tako preprost spev je podal z enako preprostostjo in iskrenostjo, kakor si jo je zamislil Verdi, ki je hotel podati karakterizacijo priprosti, dobrodušnega in lirčno nastrojenega starčka, ki ga kljub odločnosti vendarle premaguje dobro srce in razumevanje.

Ga. Marija Huder je obojestransko dobro, posebno še dramatsko podajala prepričljivo Floro Bervoix. Kakor je ta vloga prav za prav težka, jo je odlično rešila.

V manjših vlogah so nastopili in zelo dobro oblikovali še gg. Tina Macchia kot Annina, Adelfo Zagonara kot Gastone, grof de Letorieres, Gino Conti kot baron Doupion, Millo Marucci kot marki d'Obigny, v vlogi doktorja Grenvilia g. Ernest Dominici, kot Violettin sluga g. Biando Giusti ter g. Tonio Gici kot postrešček.

Zbor, ki ga vodi zborovodja g. Giuseppe Conca, je sestavljen iz prvovrstnih pevcev in razpolaga s prar dobrim pevskim materialom. Je pa poleg tega popolno izvežban, glasovno v skupinah homogen in uravnovešen ter precizen v izvajanju.

„Daj nam danes naš vsakdanji kruh“

Moderni mestni človek prav za prav ni znal več moliti očenaša, te prekrasne Gospodove molitve. Očetje mestnih otrok, ki so kot otroci prihajali v mesta, so se nekam razumeli, kaj pomenijo v očenašu prošnje besede: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!« — njihovi otroci pa tega niso več mogli razumeti, vsaj tako ne, kakor je znal razumeti to prošnjo kmečki otrok. Pa tudi med kmeti je razumevanje te prošnje počasi upadalo.

Davno izročilo slovenskega kmečkega človeka je velevalo, da je kruh dragocen božji dar, ki ne pride sam od sebe, marveč se je zanj treba potiti in truditi, zraven pa Boga prositi za blagoslov. Davna izročila so vedela povedati še nam, ki smo kot otroci zrastle iz kmečke zemlje, da so bili časi, ko je stari oče — kdo ve kdaj — s cekinom v žepu prehodil vse kumljanske hribe, da je zanj mogel kupiti en hlebec ovenega kruha za svoje otroke. Marsikje na naši slovenski zemlji to in onstran Save ljudsko izročilo še pozna njive in travnike, kateri so v nekdanjih časih bili prodani za en hlebec kruha. To kaže, kako živo so ljudstvu ostali v spominu taki časi, ki je vladala v deželi lakota, časi, ko so naši kmečki predniki tako od vsega srca molili »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!« Ni še tako dolgo od tega, ko so prav povsod med slovenskimi kmeti vsako skorjico kruha neverjetno spoštovali. Če je otroku le drobtinica padla na tla, jo je moral pobrati in poljubiti, da se ne pregreši zoper ta božji dar.

Mestni človek, ki je zrastle v mestu, za vse to navadno ni vedel. On je zaslužil svoj denar, zanj kupil kruha in se ni brigal, od kod ta kruh. Kmalu je prišlo med ljudi splošno prepričanje, da lakota prav za prav zdaj v modernih časih ni več mogoča, ker žito prihaja lahko iz Amerike, čeprav bi ga domača zemlja ne pridelala dovolj. Tudi naš kmet je sejal vedno manj žita, ker se mu to ni več izplačalo, saj je moko ceneje kupil pri trgovcu, kakor pa so bili njegovi stroški pri pridelovanju pšenice. Časi ovenega ali jemenovega kruha so pri nas — tako se je zdelo — minili. Mesto ni poznalo več niti ovenjake niti ajdovega kruha, ki sta tudi na kmetih izginjala. S tem pa je počasi izginjalo tudi razumevanje prošnje v očenašu »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!«

Morali so priti sedanji časi, da spet začnemo razumevati to očenašovo prošnjo in očenaš sam. Bog je tisti, ki vse daje — so verovali naši predniki. Moderni racionalisti pa tega niso več verovali, ker so bili zaverovani v moderno tehniko in moderni razvoj, v zapleteno mrežo moderne trgovine. Zdalj pa se je vse to moderno sesulo. Človeku se prav tako zdi, kakor da bi bil Bog odmaknil svojo roko od nas, češ: »Nočete, da bi vam vladal Bog, pa naj vam vladata Satan in njegov Mamon, dokler ne spoznate, da sem Jaz vas Oče!«

Sedanji časi nas spet uče moliti Gospodovo molitev, spet se iz polnih src dviga k Bogu prošnja: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!« Pa kruh ni naša edina stiska. Kakor gore pritiskajo na naše duše še druge skrbi in bolečine. In v tem bolečem trpljenju se spet z vsem zaupanjem obračamo k svojemu Očetu ter molimo Njegovo molitev s polnim razumevanjem: »Zgodi se Tvoja volja, kakor v nebesih tako na zemlji!«

Odlikuje ga tudi znatno kultivirana, naravna igra, ki učinkuje popolnoma prepričevalno. Ob vseh nastopih je oblikoval obojestransko zelo dobro.

Režija g. Marcella Govonija je izvrstna, zlasti v prvem dejanju mu je bilo mogoče ob scenski zamisli g. Camilla Parravicinija ter ob dobri rešitvi ozkoprostornega našega odra s strani scenkega mojstra g. Pericleja Ansaldo doseči prav lepo vzpostavljeno in razgibano učinkujoče prizore. V splošnem pa teži režiser za dogajanjem čim bolj v ospredju, kar je s stališča pevcev odnosno glasu in tona dopustno in umestno. Vendarle je bilo režijsko tako dobro izvedeno, da popolnoma nič ne moti.

Izvrstna je scenska oprema že zgoraj omenjenega zasnovaletja. Gledalec je imel občutek, da je naš oder povečan najmanj za dvakrat ali trikrat, ker je n. pr. dvorana v tretjem dejanju postavljena po principih perspektive. Povsod pa smo opazili strop, ki je kaj umesten že zaradi glasu, ki se drugače zgublja v kupoli nad odrom, namesto da pride vse v prostor.

Baletni zbor je s prvo plesalko go. Attilio Radice izvajal ples po koreografski zasnovi koreografa g. Aurelija M. Millosa precizno in tehnično dovršeno.

Celotna predstava je bila torej v vsakem oziru redka in edinstvena posetvaritev umetnine, ki v reproduktivnem dejstvu dviga tradicionalno operno kulturo italijanskega naroda v vrhove največje popolnosti. Tudi občinstvo je dalo v svojem navdušenju nad nujno lepoto toplo in iskreno priznanje v močnem in spontanem ploskanju pri odprti sceni. To je pač razumljivo, vendarle mora občinstvo paziti na nekatera mesta, kjer ploskanje moti potek predstave in pevce same. Po vsakem dejanju so morali pevci priti večkrat pred zastor; za izkazano navdušenje so se prijazno zahvaljevali.

Ker seveda ljubljansko občinstvo izredno ljubljano operno glasbo, je razumljivo, da bi radi poslušali »Traviato«, ki so jo izvajali člani rimske kr. opere, še tisoči in tisoči zvestih obiskovalcev našega gledališča, kakor tudi množice vseh tistih, ki poznajo lepoto Verdijeve melodije. Zato je vsem tem, ki jim ni bilo mogoče prisostvovati predstavi, izredno ustregel EIAR Radio Ljubljana, ki je prenašal opero. Vse večer so na vseh domovih doneli iz zvočnikov zvoki »Traviate«, pa najsi je bilo to v središču mesta ali pa v skromnih hišah v zunanjih okrajih mesta. Še več, pred odprtimi okni so se marsikje na cestah ustavljali mimoidoči in poslušali naprave in melodije iz »Traviate«. Posebno živahno pa je bilo na Kongresnem trgu, kjer je bil javni prenos opere. Ze dolgo pred začetkom predstave so se začeli zbirati ljudje na Kongresnem trgu in v Zvezdi. Predstava je trajala skoraj do dvanajstih, vendar je vsa velikanška množica na Kongresnem trgu in v Zvezdi zvesto vztrajala in odhajala okrog polnoči domov z najlepšimi vtisi. Če upoštevamo vse te zveste poslušalce, ki so sedeli doma ob zvočnikih in ki so poslušali na Kongresnem trgu, tedaj je gotovo, da je večina glasboljubnega ljubljanskega prebivalstva posvetila ta večer nesmrtni glasbi Verdijeji.

Darujte za starološki »Dom slepih«

zavod za odrasle slepe

Čekovni račun št. 14.672 - »Dom slepih, Ljubljana

— toda — že je treščil v visok kandelaber in obvisel na njem. Suhec je kričal nanj, ga so se iskre kresale.

KULTURNI OBZORNIK

Dom in svet, št. 4-6

S sestavkom »Na veliki petek...«, s čimer je glasiral zgodovinsko spremembo, obenem pa se kot kulturna revija tudi zahvalila oblastnikom za svobodo slovenskega kulturnega udejstvovanja in za nemoten razvoj »kulturne samorodnosti« s poglobljanjem naših najbolj svojiskih etničnih narodnih vrednot, da moremo tako nadaljevati lepo tradicijo slovenskih kulturnih delavcev, čuvati njihovo dediščino ter jo dvigati k novemu razvoju, je izšla št. 4-6 Dom in sveta.

Po tej uradni in uradni strani sledi literarni del z lepimi pesmimi Severina Salija: Iz cikla Apokalipsa, s katerima je ta veliki pesnik zajel občute našega časa in zapel dve himni viziji gospodarstva sedanjih dni — Grozi in Smrti. Nadaljuje se roman Matije Malešiča: Skratno nebo na vzhodu in zahodu in sicer z dvema poglavljema, v katerima dobro karakterizira plitvino (četrtinarkstvo) našega podeželskega liberalnega meščanstva. — Pesnik France Balantič, ki je v prejšnji številki nastopil svoj debut v slovenski javnosti, se vidno razvija, ter je njegova pesem »Zadnji čas pred zimom« gotovo dovršena in zrelo plod naše najmlajše poezije. Pa tudi pesmi »Tvoj berač« in »Prošnja za besede«, kažeta nov pesniški talent, ki ga bo treba varovati in mu dati vse možnosti za razvoj. Jan Plestenjak priobčuje majsko črtico Lučka iz domače vasi, katere vrednost je predvsem v toploti čustva in v svojevrednem svežem slogu. Jože Šmit nastopa prvič v Domu in svetu (poznamo ga iz Mladike), s skromnimi Pomladnimi impresijami (Pomlad, Dekle med česnjami, Ob milnu), ki so lepe impresije, dočim sta pesmi Otožnost in Trudnost že pesniški priči današnjega časa, zaviti v občute slovenske pokrajine. Dr. Anton Vratuša končava svojo pravico Doneski k poznavanju Slovencev med Rusi do leta 1900 s posebnim ozirom na Prešerna, iz katere se vidi, kako slabo so poznali nas in našo kulturo Rusi, dokler ni prišel Korš s svojim Prešernom, o čemer bo pa pisatelj poročal v nadaljnjih razpravah. — Jože Krivec je začel s prvim poglavjem haloške povesti Pot navzdol z oznako vaškega mogotca, ki žrtvuje tudi srečo hčere denarju, ki mu je vse. Kakor kaže naslov, pa bo šla tudi njegova pot navzdol. Epično zasnovana povest nas vodi v Haloze ter nam predstavi nekaj dobro orisanih postav (Stremenski, Gera). D. Ludvik in T. Debeljak sta poslovenila Prešernove Liebesgleichnisse, tri sonete Ljubzenskih prispodob, v katerih sta skušala ne samo prepsneti Prešernovo snov, temveč jo tudi v jeziku približati občutju prešernovskim pesmim. V koliko se je posrečilo, bodo sodili drugi. Ivan Campa je prispeval sonet Njiva, ki ga odlikuje formalna jezikovna klenost in miselna poanta, dasi je ta podana preveč nasilno in aforistično. Jože Kastelic zaključuje svoj odlični esej o antični umetnosti in antiki sploh, v kar se mu je razvila strokovna ocena Sovretovih Starih Grkov, z očno to pomembne knjige na slovenskem trgu (Mojerjeva občina zgodovina II. del). — Jože Lovrenčič je poslovenil iz portugalskega značilno Romanca Guillhermina Augusta, ki lahko postane naravnost šolski zgled te pesniške zvrsti po svojem miljeju in lahkom občutju. Petdesetletnik Janez Jalen je napisal kratko novelico Zlati cveti

iz gorenjskega kota, ki naj pokaže, kje je naše zdravje, v zlatih cvetih molitve in vere. Na Brezjah moli za zdravje naših mater in vsega slovenskega naroda, pred Marijo, ki govori »Ni se ne bojte, saj varujem jaz, Mati Slovencev!« Novelica je posebno v prvem delu zelo bogata Jalenovih lepot, v celoti pa je lepa črtica naše tolažbe v težkih dneh, nalogo, ki jo prevzema po nujnem imperativu usode naša literatura. S tem se bližamo časom, ki so bili in ki imajo v naši tradiciji tako lepo mesto. Pepi Marinč, ena izmed redkih talentiranih mladih pesnic, je priobčila pesem Senca, s katero je izpričala, da se razvija in dobi na čustveni in metaforični moči (Zavetja iščem kakor slepa srna). Mirko Javornik je prevedel odlomek iz najnovejše Papinijeve knjige »Italia mia« nekaj poglavij kot dokument in za informacijo o današnji Italiji, da vemo, kakšni ideali jo vodijo in kakšno poslanstvo ji pripisujejo njeni največji duhovi. S te strani ima članek svoj pomen za naše občinstvo, kakor je navedeno tudi v prevajalčevi opombi: »da obvestimo naše bralce o najnovejšem duhovnem in kulturno-političnem dogajanju v Italiji, o pojmovanju modernega italijanskega meščanstva«.

Bogat je literarno kritični del. D. Ludvik ocenjuje Novyjeve Temna vrata, Jarčevu Liriko in Kozarjevo zbirko Izpod zemlje. T. Glavan Campovo idilo Mlin v grapi, Cokan Herfortovo Zeleno bratovščino, Jesenovec Prijateljstvo Kulturno in politično zgodovino Slovencev (V. del), Cokan Sturmovo Francoski slovar, Jesenovec hrvaško knjigo o razlikah med srbskim in hrvaškim jezikom, Lovrenčič Onatskyja Studi di storia e di cultura ucraina (uvod napisal Salvini), ki postaja danes aktualna. Cokan natančno tudi dva molitvenika (Vrečarjeva in Breiterja). Dr. Mikuz poroča o Šušmeljevih Kobanskih motivih. V Zapiskih je omenjena 50 letnica Janeza Jalena (T. D.), Lovrenčič datira Pagliaruzzijeve Pesmi (V delavnico sem tvoje zrl...), urednik pa se spominja tudi 40 letnice smrti Murna Aleksandrova.

Vinjeta so delo akad. slikarja Evgena Sajovica.

To je vsebina Doma in sveta (trojne številke). Kakor poroča uprava, se naročnina ni nič spremenila, saj velja za celo leto 30.40 lir, za dijake pa 22.80 lir, kar je vsekakor spričo današnjih razmer malenkostno. Do konca leta bodo izšle še 4 številke (dve dvojne). Spričo pomembnosti slovenske revije v današnjem času ter ohranitve kulturne tradicije, pač ne bo inteligentnega človeka, ki bi ne čutil potrebo po svoji reviji ter bo pač z lahkoto dal naročnino kot narodni darček v težkih dneh izdajanja kulturnih, predvsem literarnih revij. Dom in svet bo storil vse, da bo ohranil svojo lepo tradicijo in prosi naročnike, da mu ohranijo zvestobo in pridobivajo svojih prijateljev.

Tudi ta trojna številka kaže, da je njegov obstoj potreben in razvoj mogoč ter da ima voljo, »ustvarjati duhovno podobo slovenskega naroda ter razvijati njegovo notranje poslanstvo, ki mu ga je določil Bog, kot se je izrazilo uredništvo v uvodni poslanici«.

Izdaja korespondence grofa Cavourja. Nedavno je obiskal Mussolinija senator Giovanni Gentile, ki mu je v imenu poverjenstva za izdajo korespondence grofa Cavourja izročil spomenico in je sporočil Duceju o delih, ki jih vodi poverjenstvo in ki bo izdalo še dva tozadevna zvezka, kjer bo opisano osvobodjenje Južne Italije l. 1860.

Letopis južno-ameriških Slovencev za l. 1941. Koledar letnik II. Uredil Andrej Škrbec. Samozaložba, Buenos Aires 1941.

Pričujoči Letopis in Koledar je po zunanem videzu skromna knjižica priročne oblike, vendar je po vsebini izredno bogata. V Letopisu najdemo prav vse: od koledarskih zapiskov do razprav o slovenskem slovstvu; od lepih pesmi do kratkih člankov o boleznih in gospodarstvu in gospodinjstvu; od društvenega razvoja v Ameriki do oblikovno svoje pesmi, ki zaslužijo, da jo ponatisemo: *O a a življenja: »Smešni so otroci, smešni so otaki, smešni bogatini, smešni stromaki. Proti blebelajo, drugi klepetajo, tretji se koratijo, zadnji pa beračijo. To blebelanje, to klepetanje, to koratjenje, to beračenje, vse to vrenje, je naše življenje. Vsi se potimo, si glavo belimo, se borimo, se jezimo, kričimo, skrbimo za srečo, hitimo, a ona drvi, jo redko vohi. Le tisti je srečen, ki mirno živi, ki si ne dela praznih skrbi; zapli si pipo tobaka, veselo po cesti koraka, mar mu ni nič, zapoje ko pičle«.*

Vmes so slike iz političnega in društvenega življenja Južne Amerike in množica oglasov. Tudi ta knjižica nas spominja, kod vse so Slovenci in da koder so, povsod živijo v mislih na svojo domovino in negujejo svoj jezik.

Sedemdesetletnico smrti Jana Chalupka obhajajo ta mesec na Slovaškem. Jan Chalupka je bil dramatski pisatelj in je napisal tudi več humorističnih povesti in satir.

Nagrajeni roman o hrvaški vasi. Sida Košutić: S naših njiv. Trilogija. Sida Košutić je odlična hrvaška pisateljica, ki ji hrvaški listi posevajo dolge kolone pohvalnih ocen. Omenjena trilogija obsega tri delbe knjige, ki ima sleherna svoj naslov. Ta tretja knjiga trilogije se imenuje: *Bijele tišine*. Skoraj da hrvaška književnost nima pisatelja, ki bi poznal dušo hrvaškega podeželja in vasi tako do dna, kot jo pozna ta odlična pisateljica. Zato je njena trilogija resničen izrez iz hrvaške narodne duše in jo smemo primerjati s trilogijami drugih velikih narodov. Sida Košutić je pač umetnica, ki bo zmeraj v slavo hrvaškemu narodu.

Irski kipar umrl. V starosti 87 let je umrl znan irsko-ameriški kipar Buden O'Connor. Od njegovih umetniških del je najbolj znan veliki Kolumbov kip v Huelvi.

Nemška filharmonija v Barceloni je pod vodstvom dirigenta dr. Böhma, na svojem potovanju po Španiji, prvičkrat v Španiji priredila nemški koncert.

Obisk pri Ivanu Meštroviču. V »Berliner Börsen Zeitung« je izšel članek zagrebškega dopisnika z zgornjim naslovom. V članku govori do-

pisnik o Meštrovičevih umetninah v »Moderni galeriji« na Strossmayerjevem trgu, ki jo vodi prof. Šprel. Dalje opisuje življenje umetnika in njegovo visoko pot navzgor in slednjič še obisk v Meštrovičevem domu v Gornjem mestu. Slednjič pravi, da Meštrovičeve umetnine pač ne bodo nikdar zašle v pozabiljenje.

Veliko nagrado za književnost je Francoska akademija (Académie Française) podelila 64 letnemu Gabrielu Faureju.

Novi muslimanski tednik v Banja Luki. V Banja Luki je nedavno začel izhajati tednik »Muslimanska svijest«, ki ga urejuje Šahinović Munir Ekremov. Prvo številko je odnoli muslimanski svet pohvalno sprejel, saj je ta tednik prvi muslimanski list v bivši Bosni.

Razstava nordijske umetnosti v Stockholmu. V stockholmski Umetnostni akademiji so odprli razstavo nordijske umetnosti. Razstava nudi pregled umetnosti v Skandinaviji od leta 1890 do leta 1940. Od 608 razstavljenih umetnin jih je 280 z Danske, 175 z Norveške, 131 s Finske in 22 z Islandije.

Stolica za madžarski jezik in književnost na univerzi v Bologni. Italijanski prosvetni minister Bottai je o priliki obiska budimpeštanske univerze izjavil rektorju, da je fašistična vlada sklenila, da ustanovi v Bologni stolico za madžarski jezik in književnost. Tako bi bila ta stolica že druga v Italiji, saj so se v Rimu že začela predavanja v madžarsčini in kulturi Madžarov.

Razstava umetnosti v Monakovem. Pod naslovom »Umetnost v cerkvi« je v Monakovem odprta razstava, kjer so na vpogled vsa večja umetniška dela katoliške Cerkve v Nemčiji.

Novo delo Zdenke Markovič. Društvo hrvaških književnikov je izdalo knjigo »Prizori moga djetinjstva«, ki je novo delo odlične hrvaške pisateljice Zdenke Markovičeve.

»Sovjetski vojaki«

Pod tem naslovom popisuje v »Völkischer Beobachter«-nemški vojaški poročevalac Günther Kaufmann, član nemške propagandne kompanije, svoja prva srečanja s sovjetskimi ujetniki v litvanskih in letonskih gozdovih. Med drugim pravi, da se naj nihče ne vdaja prevari, da bi bili sovjetski vojaki od narave obdarovani z žilavostjo. Vzhodni narodi, Tataři, Mongoli, Kirgizi, Mordvini in drugi, so po naravi vojaški narodi, navajeni na pomanjkanje in trpljenje. Z nobenim Evropejcem jih ni mogoče primerjati z zmrtnostjo. Vsi imajo ostre poglede ljudi, ki se čutijo bolj domačega v gozdovih in na polju, kakor pa v pisarnah velempstnih hiš.

Sovjetskega vojaka po pripovedovanju omenjenega nemškega vojaškega poročevalca ne vodi toliko vojska preudarnost, ki jo ima vojak zahodnih narodov, temveč se brani v topi zagrizenosti, ki jo Nemci tolmačijo za strah pred ujetništvom. Nekateri vojaki so pripovedovali o nezadovoljstvu ljudstva s sovjetskim režimom, zopet drugi oficir je pa Nemcem dejal, da mu je prav vseeno, če ga tudi ubijejo. Dobesedno je izjavil: »Prav malo je važno, če poginem od gladi za kakšnim gmom, ali pa če me v Nemci ubijejo.« Takšna je filozofija sovjetskega vojaštva. Dobilo jo je pa od političnih komisarjev.

Vsi sovjetski vojaki so prepričani, da Nemci

Jeruzalemski muftija Hadž Emin el Huseini

Osebnost voditelja arabskega osvobodilnega pokreta

Razna vojska in politična poročila z Bližnjega Vzhoda večkrat omenjajo akcije posameznih muftijev v tem delu sveta na eni strani v zvezi z raznimi sabotažnimi dejanji proti angleškemu oblastem v Palestini ali pa celo v odkriti borbi proti Angliji in za ustanovitev posebnega arabskega kraljevstva. V vseh teh akcijah igrajo muftije, katerih oblast se razteza nad 400 milijonov muslimanov, izredno vlogo in odločilno vlogo. Beseda »mufti« sama pomeni »tistega, ki odloča« ali pa »tolmači«. Mufti namreč res odloča o vseh vprašanjih, ki se nanašajo na vero in versko zakonodajo. Vsa ta vprašanja tudi tolmači. Proti njegovim odločbam ni prav nobene pritožbe. Ker pa muslimanska vera posega globoko v privatno in gospodarsko življenje slehernega posameznika, se mufti lahko meša tudi v čisto privatna vprašanja, n. pr. v vprašanje lastnine, trgovine, suženjstva in podobno. Vse to daje muftiji izredno močan in vpliven položaj in se zato njegov vpliv raztega daleč izven verskih vprašanj.

Vsaka muslimanska država ima svojega muftijo. Tako je eden v Egiptu, drugi v Palestini, tretji v Siriji, četrty v Iraku, Saudijeva Arabija ima svojega, Afganistan zopet svojega, prav tako pa tudi Indija. Angleška uprava se je seveda kot mandatarna oblast trudila na vso moč, da bi si priborila kakšno pravico pri volitvi palestinskega muftije. Posebna prilika se ji je zato ponudila leta 1921 po smrti dotedanjega muftije Kemala Efendija el Huseinija.

Britanska politika je v svoji spretnosti vedno znala umetno izzivati nasprotja med dvema vodilnima arabskima plemenoma v Palestini, med družino Huseini in Našašibi. Na ta način je hotela razvzdvojiti palestinske Arabce. Eden od članov družine Huseini je bil tudi jeruzalemski župan ter se je imenoval Musa Kasem paša el Huseini. Ker je bil drugi član njegove družine muftija, je omenjeni Musa Kasem paša moral na zahtevo angleških vojaških oblasti odstopiti kot jeruzalemski župan, ker bi v tem primeru imela družina Huseini prevelik vpliv in moč v Palestini. Z angleško pomočjo je prišel tedaj za župana v Jeruzalemu član družine Našašibu Regneb bej Našašibu. Približno tedaj je umrl tudi muftija Kemal efendija el Huseini ter se je muftijsko mesto izpraznilo. Pri volitvi novega muftije je ostala še v veljavi stara turška praksa: uleme (specialisti za verska vprašanja) predložijo tri kandidate za naslednika, izmed katerih izbere vlada sebi primerno osebnost. Našašibi, ki so bili v starem sovrštvu z družino Huseini, so po svojih zvezah dosegli, da so bili vsi trije predloženi kandidati iz njihove družine. Proti takšnemu načinu izbire kandidatov se je pa dvignil val ogorčenja privrženec družine Huseini, ki med palestinskimi Arabci uživa velik ugled, ker ta družina baje izhaja iz rodu samega preroka. Njihov odločen nastop je imel za posledico odstop enega izmed predloženih kandidatov, da bi se na ta način omogočila kandidatura člana družine Huseini. Novi kandidat iz te družine je bil Hadž Emin el Huseini, polbrat prejšnjega, pred kratkim umrlega muftije. Kot »hadž«, romar v Meko je imel pred obema ostalima kandidatomata gotovo prednost, ki jo je upoštevala tudi angleška vlada ter ga je potrdila za muftijo.

Jeruzalemski muftija Hadž Emin Huseini je danes star 48 let. V zadnjih letih se je razvil v odkritega nasprotnika angleške uprave ter se je postavil na čelo arabskega osvobodilnega pokreta. Vzgojo je dobil v Egiptu ter je na Azharskem vseučilišču v Kairu dovršil muslimanske teološke študije, nakar se je podal takoj v Meko. V zadnji svetovni vojni je služil v turški armadi kot topniški častnik. Z ozirom na angleške obljube, da bo ustanovila veliko arabsko državo, je stopil v njeno službo in začel borbo proti Turčiji. Nad Palestino naj bi Anglija dobila tudi mandat. Toda muftija Huseini je hitro spregledal dvočlono angleško igro, ki je istočasno obljubila Palestino tudi judom, ter je kmalu pričel nastopati tudi proti angleškim mandatskim oblastem. Policijskega zavora se je rešil z

begom. Mandatske in okupatorske oblasti so ga pa kljub temu obsodile na deset let težke ječe. Nov- vi britanska nadkomisar za Palestino sir Herbert Samuel (jud) muftije Huseinija ni ematral za nevarnega ter ga je pomilostil.

Povratak muftije Hadž Emin el Huseina je pa kmalu postal začetek silnih težav, ki jih je imela angleška uprava s palestinskimi Arabci. Nadkomisar Herbert Samuel je v svoji naivnosti tudi dopustil, da je leta 1922 »Vrhovni muslimanski svet« izvolil muftijo za svojega predsednika. Nadkomisar, z njim pa tudi angleška vlada, je mislila, da bo na ta način napravila muftijo neškodljivega, če ga bo postavila tudi za jeruzalemskega muftijo. Računala je pri tem na staro sovršstvo družin Huseini in Našašibu. V začetku je res tako nekako izgledalo. Našašibi so bili s transjordanским emirjem, ki je bil v vsem pokoren angleškemu oblastem. Muftija Huseini je pa medtem postal skrajni nacionalist ter so kmalu potek tako Angliji, kakor tudi judje, opazili v njem duhovnega in direktnega buditelja arabskega odpora in izpadov proti židovstvu. Moč mladega muftija med arabskim svetom je rasla iz dneva v dan, ker je bil kot predsednik »Vrhovnega muslimanskega sveta« prvak instance, ki je bila vključena v angleški mandatarski sistem kot obramba in zaščita verskih interesov Arabcev. Muftija je postal tudi vodja arabskega odbora, politične organizacije vseh nacionalističnih arabskih strank, ki so bile vse orientirane protiangelsko in protijudovsko.

Angleški načrt iz leta 1937, ki je predvideval delitev Palestine v dva dela, arabskega in judovskega, je naletel na močan odpor Arabcev. Prišlo je do bojkota angleškega blaga, na kar so Angliji odgovorili z ostrimi protikupekli. Arabci se niso dali ugnati ter so napovedali Angliji »malo vojno« s trajnimi napadi, atentati in podobno. Britanska policija je sklenila muftijo, ki ga je delala odgovornega za vse te nemire, zapreti, kar se ji pa ni posrečilo, ker je muftija utekel v Omerjevo mesto. Se se pa angleška policija ni upala naskočiti ter z vpadom svetilke oskruniti, ker bi s tem samo še povečala ogorčenje Arabcev. Policija je moršjo samo močno zastražila, da ne bi muftija pobegnil. Toda kljub vsem policijskim stražam, ki so bile postavljene pri vseh vratih, je Hadž Emin el Huseini vendar pobegnil in se je nekega dne pojavil v Beirutu pod imenom Ahmed Džafari ter je takoj nadaljeval svojo akcijo proti angleškemu oblastem v Damasku. Njegovemu pokretu so se kmalu pridružili še ostali voditelji arabskega nacionalizma, kakor Džemal Huseini, Auni Abdul Hadi itd. Angleška vlada je bila proti njemu brez moči, ker ga ni mogla odstaviti ne kot muftijo in ne kot predsednika »Vrhovnega muslimanskega sveta«. Hadž Emin el Huseini pa še danes z vseh svojih položajev ruši Anglijo, kateri je v imenu Arabcev napovedal neizprosno boj za popolno osvoboditev arabskega sveta.

Sport

Tek — najbolj zanimiva lahkoatletska disciplina

Brez dvoma ugaja gledalcem izmed vseh lahkoatletskih disciplin najbolj tek. To pa ni nič čudnega, saj prav ta disciplina nudi toliko lepih in plemenitih borb, kot jih je drugod malokje. Da ustreže čim bolj publiki in da jo v čim večjem številu privabi na stadion, se je SK Planina odločila, da priredi v nedeljo dopoldne lahkoatletsko matinejo s skoro samimi teki. Prireditelj bo edinstvena za vse tiste, ki jim je všeč plemenita borba in vredna, da si jo ogledajo. Na sporedu so teki 100 m, 400 m, 1500 m, švedska štafeta 400×400×200×100 m ter skoki s palico, v višino, troskok in met diska.

Po možkem mitingu pa nastopijo še dekleta, kar bo za nas popolnoma nov pojav. Ker je nastopilo v tem sportu v zadnjih letih precejšnje mrtvilo, bo ta prvi letošnji nastop pokazal ali so naša dekleta v tem času delala in se pripravljala. Spored ženskega mitinga bo obsegal tek 60 m, met krogle, diska, kopja, skok v daljavo in višino ter štafeta 4×60 m.

Miting se začne ob 9 v bosta oba sporeda skupaj trajala dve uri. Organiziran bo odlično, za kar jamči večje vodstvo SK Planina.

SLAZ — službeno! Naprošamo sledeče gg. sodnike, da sodelujejo v sodniškem zboru na III. lahkoatletskem meetingu SK Planine: Gorjanc (vrhovni sodnik), Finc (vodja tekmovalja), dr. Nagy, dr. Zebot, Cuderman, Hvale, Soukal, Trtnik, Zupančič, Glavnik, Mevlja, prof. Černetič (štarter), Sapošnik, Halner, dr. Čenčič, Rozman.

Iz pisarne Rdečega križa

Sporočamo, da ima Poizvedovalni oddelček Rdečega križa, Miklošičeva cesta 22 b, na razpolago tiskovine za dopisovanje z vojnimi ujetniki po L. 0.50. Priporočamo svojem vojnih ujetnikov, da se poslužijo le teh dopisnic.

Prosimo, da se zglate v naši pisarni sledeče osebe zaradi pošte: Filipič E., Gerbičeva 21; Wudler Branko, uradnik iz Celja; Stupica Nuša, Vodnikova 108; Mirnik Lotja; Tyrševa 1 b/V; Srebotnjak V., Podlimbarska 36; Vilfan Marija, Lah Neva, Holzapfova 7; Ivanšek, Tyrševa 1 b/V; Lah Ivana, trgovina, Tyrševa c.

Prosimo, da se zglate v naši pisarni zaradi zaostale pošte sledeči: Erjavce Franc, Wolfova 12; Fink Olga, Rudnik 102; Jekić R. Svetolik, Machieda, sodnik, Miklin Olga, Tyrševa c. 98; Ramšak Apolonija, Lavričeva 2; Rutar Ivan, Langusova 17; Vidic Franc, Semeniška 4; Vidmar Franc, Jarnikova 11; Milenković Marija, Mala čolnarska 6; Zvanove sestre, Marmonтова 17/1; Ristović Obrad, Vošnjakova 7; Pavlovič Branislav, prej stanujoč na Brezovici; Andrič Sreten, prej stanujoč na Brezovici; Krmer Matvez, Miklošičeva c.; Köstner Heinrich, Levstikova ul.; Kraševac Ivan, Kamniška ul.; Jerše Alojzij, Celovška 50; Podbrežnik Stanko, Delavski dom; Nelević Ljubomir, Sketova ulica 5; Malner Fani, Gosposka 3; Sindić Djoko, Komenskega 4; Korais Dragotin, Splošna bolnica; Pejović Mihailo, Ilirska 29; Zavadnik Miha, Svabičeva ul.; Bogović Hugo, Verstovškova 7a; Sirk Julka, Tržaška 93; Čujnik Ivan, Tyrševa c. 217; Luknjari Alojzij, Celovška 117; Hlebec Franc, Gledališka 7; Burič Helena, Resljeva 24.

Poizvedovalnemu oddelku Rdečega križa so darovali: Gg. Juhoja 1000 L, dr. Poček 1000 L, Naglas Viki 1000 L, Moskovitić Feliks 200 L, neimenovani 200 L, Plemenitić darovalcem se Rdeči križ iskreno zahvaljuje.

Oglase za Italijanske časopise sprejema uprava »Slovenca«

Matija Malešič

16

V zelenem polju roža

Izvirna povest

Vekoslav ni govoril z Metko o ljubezni. Videlo se mu je, kako rad govori z njo, kako išče vsako nedeljo prilike, da pride v njeno bližino, a h o tem, da jo ima rad, ni besedice. Ali ga naj Metka opozori, kaj govorijo ljudje? Ali mu naj pove, kako ne ljubi so ji njegovi občiki?

O, saj bi Metke ne vzmernirjal Vekoslav, če ne bi tako dobro poznala Tineta. Velika noč se je pa tako naglo bližala. Pride Tine, nalašč mu hitro obesijo na nos, kako zvesto hodi Vekoslav vsako nedeljo k njej. In Tine ne bo vprašal, jeli res, zakaj hodi k njim v vas, kaj hoče? Ničesar ne poreče, povesti glavo, kar moč pust bo, redko-beseden in neprijazen. Kakor tedaj pri odhodu z velik počitnic! Metka, ti pa trpi za nič in po krivem! Tedaj radi tiste stare ameriške primode, sedaj radi tega dobrega, uslužnega, darežljivega in preprijaznega Vekoslava. Uu, kako je čutila njegovo prijaznost! Ko bi vsaj rekel moško besedo, pa bi mu človek mogel povedati, naj lepše in koristnejše prebije nedeljske popoldneve.

Cimbolj se je bližala Velika noč, tem večji nemir je plal v Metki. Morda se je celo našla prijazna roka, ki je pisala Tinetu v Ljubljano med vaškimi novicami, kdo se po Veliki noči poroči. Nedožnost in pohlevno, na prvem mestu seveda: Vekoslav in Metka... Oj, če bi bil Tine ko drugi ljudje! Povedala bi mu, kako smešen je Vekoslav: Vrabčji čivkajo po strehah, čemu hodi k Metki, sam se pa dela ko da mu je le za to, da uredi z očetom tisti izbris v zemljiški knjigi.

Tine v terek pod večer, ko je prišel domov, ni ničesar vedel. Po svoji navadi je prinesel k sosedu tetine pozdrave. Oj, kako se je morala Metka premagovati pred očetom in materjo, da

mu ni povedala, kako mu je hvaležna za pesem. Videla je v njegovih očeh vprašanje, kako se ji pesem dopade. Ali kako bi mogla pred domačimi izdati prelepo skrivnost?

Tine je bil pogumnejši. Če dobi letos pirhove, je vprašal tako, da oče ni mogel razbrati, dali misli zares, ali le namiguje na zabetek »Divjega lovca«.

Metko pa je v hipu tako pretreslo, da se ni mogla premagati. In sama ni vedela, ne kedaj, ne zakaj, ne kako je bruhnilo iz nje:

Skrivnost izkušeni može
pastirčku že so razodeli:
Marjetica za pirhe ve!
Povejte, listi beli:

Jih kaj dobim... jih kaj dobim...

Zateknilo se je Metki. Naprej ni mogla, ni znala. Oh, da je kedaj prej pomislila na to, morda bi se kako izvila in našla primerne besede. Tako pa... Rdeča, rdeča, vsa v zadregi ni Metka vedela, kam bi pogledala.

Rdeč, rdeč, še bolj v zadregi ko Metka je bil Tine. Tako presenečen je bil, da se je Metka bala: Izda se!

»Kaj pa to?« je vprašal oče in ju pozorno gledal.

Tine brez sape in besede.
Metka je zmencala: »Pesem, ki smo se jo v šoli naučili, sem po svoje preobrnila za Tinetove pirhe...« In je pobegnula iz sobe. Ker se je zlagala? Ali ker ni mogla vzdržati pred Tineto?

Tine je posedel pri njih. Na dolgo je pripovedoval o teli. Ko da je čakal, da se vrne Metka v družbo. Metka je vse čula, ali k njemu se ni upala. Bala se je, da se izda. Čutila je, da ji gore lica in da se ji svetijo oči. Hvala Bogu, da je Tine dobre volje! Pameten je, učen in moder, ako le hoče, razumel bo, zakaj je povedala tisto kitico njegove pesmi. Videl bo, kako misli, pa bo sam presodil, koliko naj verjame tistim, ki mu bodo črnili Metko zaradi Vekoslava.

Pameten, učen in moder je bil Tine res, pa je bil tudi pesnik. Občutljiv kakor so vsi pesniki in nepreračunljivi! Po tistem večeru ga ni bilo več na obisk k sosedu. Gotovo mu je kdo povedal o Vekoslavu! Metki je bilo žal, da mu ni sama v terek potožila, koliko mora prestopiti, iskala je prilike, Tine se je je nalašč izogibala. Pripravila je pirhe, Tine ni prišel ponje. Pri vstajenju je Metka nekajkrat pogledala na Tineta, bila sta čisto blizu, Tine je nosil kip od smrti vstalega Zvečarja, Metka je bila med cerkvenimi pevskami. Tine ko da je slep.

Metka bi se razjokala. Tako žalostnih praznikov še ni doživela. Niso ji dišala blagoslovljena jedila, ni si pela doma velikonočnih pesmi ko doslej vsako leto. Mati se je je bala, da je bolna. Saj res ni bilo nobene druge razlage za njeno obnašanje, ko bolezen. Ko je prišel Vekoslav po pirhe, mu je vrgla kosarico s pirhi, da so se nekateri zakotalili iz nje in razbili. Presenečeno mu in žalostnemu Vekoslavu se ni z nobeno besedico opravičila. Pobegnula je iz hiše in se ni vrnila, dokler je bil Vekoslav pri njih.

Metka se je tolažila, da se najde na velikonočni ponedeljek prilika, ko pove Tinetu, kako krivico ji dela in kako ji je pokvaril vse praznike. Prijateljci Anki — po igri lanske leto so jo začeli klicati za Anko, prej je bila Anica; igrala je namreč Anko — Anki je Metka obljubila, da pride k njim na velikonočni ponedeljek, ko začnejo točiti svoje vino. Vsako leto je prišel Lohač s sinom v vinočoti. Vina so imeli pri vsaki hiši, ali sosed mora pomagati sosedu. Kadar odpre sam vinočoti, pride sosed vrniti, četudi ni še iztočil svojega lastnega vina.

Tudi to upanje je Metko goljufalo: Ko da sta se z očitom zmenila, je prišel kmetu po kosilu Vekoslav. Da bi pogledali k sosedu, je menil oče. In Vekoslav je bil takoj pripravljen. V Metki je vse zakipelo. Ni mu dovolj, da je videl, koliko ga ceni, ko mu je vrgla pirhe, ki jih je pripravila za Tineta. Prezir je mirno pogoltnil. Čakaj,

dobri, uslužni, sladki Vekoslav! Doživiš pred vsemi, kar ti ni zadovoljstvo s pirhi!

Šli so. V Metki je tako kipele, da je stiskala zobe in pesti. Bala se je, da zabrusi Vekoslavu tako, ki bi mu prezgodaj zagrenila zavest, da danes tako rekoč prvič pred svetom nastopi s svojo izvoljenko. Skrbelo jo je, če sedijo Lohačevi k drugi mizi. Očitno vendar ne more siliti v Tineta in ga prositi za razgovor na samem.

Pa se je menda tisto Veliko noč res vse zaklelo zoper Metko. Lohačevi bi morda res prisledili k njihovi mizi, skoro gotovo bi jo najbližji sosedje prisledili, da niso skoro istočasno z njo prišli nadočeljevi. Vida kajpa ko da je prišla samo zaradi Tineta. Lohač je bil ponosen, da je bil pri isti mizi z gospodo. Tine ko da Metke ni videl, pa ko da jo hoče dražiti in ji nagajati. Vse del se je tako, da je obrnil Metki hrbet. Niti enkrat se ni ozrl proti mizi, kjer so sedeli Metka in Vekoslav in njen oče in njena mati. Zatopil se je v pogovor z Vido.

Ko da ni bilo tistega večera po igri lanskega poletja! Ko da ni bilo tistih lepih večerov v kuhinji drugega nadstropja stare ljubljanske hiše. In ko da ni Tine napisal:

Marjetica za srečo ve!

Marjetica, Marjetica,
v zelenem polju roža,
ko duša vsa je žalostna,
me misel na te boža.

Metka je komaj, komaj zadrževala solze. Že je vstajala, da uteče z vrta. Zadržalo jo je, ker jo je hotel Vekoslav spremiti. Vekoslav naj bi jo spremiti! Nesrečni Vekoslav, ki je vsega tega kriv!

Le kajite hrbet, gospod pesnik, tisti, kateri ste poklonili tako lepo pesem. Pesniki smete mučiti ljudi po mili volji? Vašim muham se mora vsak pokoriti?

Italijanščina brez učitelja

60

Še nekaj zanimkov.

K nedoločnim zaimkom prištevajo italijanski slovniki tudi naslednje besede.

1. **Tanto** — toliko, **altrettanto** — prav toliko, **quanto** — koliko. Imel je toliko knjig — avéva tánti libri. Vrnil se je s prav tolikim denarjem — **è ritornato con altrettanto danáro**. Koliko bedel — **Quanta miseria!**

2. **Tanto** — **quanto** ali **tanto** — **ché** se izraža s slovenskim: toliko — kolikor ali tako — kakor tudi. Jemal je vse knjige, tako nove kakor stare — **prendéva tútti i libri, tanto nuóvi quanto véchi**. Toliko eni, kolikor drugi — **tanto gli úni che gli áltri**.

3. **Per quanto se dá** prevesti s slovenskim: če še tako, najsi še tako... Najsi bo še (= če je še) tako težavno — **per puánto ésa difficile**.

4. **L'uno e l'altro** se najbolje posloveni s števnikom: oba. **L'uno e l'altro cánta** — oba pojeta. — Nekaj drugega je **l'un l'altro**, ki pomeni: drug drugega (eden drugega). Si ámano l'un l'altro — ljubijo (ali: ljubita) drug drugega. — Oboje ima tudi žensko obliko: **l'una e l'altra cánta** — obe pojeta; si ámano l'una l'altra — ljubijo (ali: ljubita) druga druga.

5. **Tále** (bolj poudarjeno: **cotále**) se rabi z določnim ali z nedoločnim členom ali tudi brez člena. Takšna knjiža — **tal libro**; z večjim poudarkom — **un tal libro**. Svojevrsna je označba kakor znane, toda neimenovane osebe: **il signór tále** — gospod **ta in ta**; **il tále mi dice** — ta in ta mi pravi; **un tále é venuto** — tisti (= neki znani, nekdo) je prišel (tudi za ženski spol: **una tále é venuta** — tista je prišla...).

6. Imenovali smo že na drugem mestu: **póco**, **póca** — počí, počé (maló); **mólto**, **mólta** — mólti, mólte (mno); **tróppo**, **tróppa** — tróppi, tróppe (preveč), ki sodijo tudi med nedoločne zaimke.

Nekaj vaj.

Ha mostráto tále ingratitúdi. Tále **prédica** moderazióne **ché** é **dáto a tútti i vízi**. I **suóí scólári** gli **facévano** **tánti e táli dóni** che in **bréve témpo** éra **ricchíssimo**. **Ti ringrázio** **della túa bontá**, **all'occasione** **io farò** **altrettanto** **per te**.

Našel sem ga takega, kakršnega (quale) sem pustil. Marsikdo (tale) se je, ki ne pozanje (= pospravi). Trije od (della) družine Horácijev (Orázi) in prav toliko jih od one Kurjácijev (Curiázi). Ljubimo se (velelnik!) drug drugega.

l'ingratitúdi — nehva- raccógliere — pospraviti: ležnost (požeti)
lasciáre — pustiti bréve — kratek
predicáre — pridigati la bontá — dobrota
éssere **dáto a...** — biti farò — futur glagola
vdan komu fare, storil bom.

Ključ k vajam v 59. nadaljevanju.

Princ (vladar) je častil kogar koli, kdor je potoval skozi njegovo deželo. Spominja se vsakega, čigar ime je elišal en sam krat. Bodite vlnudni do kogar koli. Kakršna si bodi družba mora imeti svoje postave. Vsakih tri ali štiri dni gre v Trst. Kdor koli izmed vas bo zaničeval nevarnost, bo pokrit s slavo. Čast se mora ceniti više kakor katera koli stvar na svetu. Prvi temelj socialnega življenja je spoštovanje tujega blaga. To je moje mnenje; drugi mislijo morda drugače.

Ciascúno scóláre ha il súo posto. Per ógni cósá si vuólt témpo. Ognúno ti dirá che non háí ragióne. Qualúnque cósá (ali: Checché) imprendrá, non vi riuscirá. Mi ricórdo béne di ciascúna délle súe paróle (= di ógni súa paróla). Chiúnque s'ócupa négli affári dégli áltri, é spéssó costrétto a trascuráre i própri. Dátéci una rispósta qualúnque. Potéte veníre a qualúnque óra. Tútto il giòrno non fa áltro che giocáre.

v narasli Ren. Enemu se je kmalu posrečilo priplavati do potapljačnega se fantička in ga rešiti. Ko ga je rešitelj privlekel na obrežje, je ves prebledel in obstrmel. Z vso močjo je pograbil otroka in ga pričel tesno objemati. Občinstvu, ki se je zbralo okoli njega, je komaj povedal, da je rešil lastnega sinčka, ki je odšel od doma, se igral na obrežju in po ne- previdnosti padel v reko. Ves srečen ga je od- peljal na svoj dom ter se nato zopet vrnil v vojaško službo.

»Saj lahko jutri plačate to številko časopisa, gospodič!
»Res? Kaj pa če čez noč umrjem?
»No, pa tudi ne bo taka škoda!«

kaj po tej rebri porivate vozek s sadjem navgor — pa še v kopalnih hlačah in kopalnem plašču? —
»To je gimnastika,« je nosato odvrnil sir Stanley Merrywall.

»Kaj je to?«
»To je gimnastika in jaz sem zmeraj bolj slab, kar more že slepec spoznati,« je odgovoril Merrywall in se je tesneje zvil v plašč, ko da bi bila to rimska toga.

»Od jutra do večera poslušam opazke na račun svojega želoda, pa nočem tega več prenašati,« je dodal Merrywall.

»Jim bom že pokazal!«
»Pa voz s sadjem?«

Imam prijatelja Giovannija, je pojasnil sir Stanley, »ki ima tamle na vznožju griča gimnastično šolo. Mimo tega imam še nekega prijatelja, Antonelija, ki je lastnik tega voza s sadjem. Ta je zadrževal, da ne bom mogel spraviti voza navkreber — pa je imel prav! Saj — kako daleč sem pa sploh prišel? Komaj sem se zganil, pa se je že pojavil policist v avtomobilu in mi je polomil voz. Le pogledajte ta žalostni prizor opustošenja!«

»Upam, da se niste potolkli, sir Stanley?«
»Seveda sem se potolkel! To je že res, le ne vem, kje, a neke se sem brez dvoma potolčen.«

»Potem bo pa najbolje,« ga je hotel pomiriti Masters, »da prisedete k nam v avto. Za voz se ne brigajte več! Ustavili se bomo pri prvem telefonu in bom že poskrbel za to, da se bo ves ta semenj spravil s ceste. Menim, da imate za danes zadosti gimnastike.«

»Prav zares,« je zabundal Merrywall, stopaj po sadju, in se je približal avtu.

Cprav je tako srdito brundal, vendar je bil videti že boljše volje kot prej. Vsedel se je, vzel banano, jo začel lupiti in jesti.

»Če tako jeste banane, vam gimnastika ne bo nič zalegla,« je pripomnil Murcia.

Oprostite, saj vas še predstavil nisem,« se je spomnil Masters.

Službe

Službo dobi takoj
Izveštan žicar (Draht-
zieher). - Strgulce Pavel,
Gospodstvska cesta 13.

Posestva

Denar naložite najbolje
ako kupite travnik ali
njivo na prometnem kra-
ju, lepa lega. Polzve se
pri Franc Berliš, posest-
nik, Ljubljana, Dravlj-
Koroška cesta.

Živali

Iščem konja prama
starega 16 let, zadnja
deena noga v belu bela,
na glavi ima majhno belo
liso, okrog ušes in oči
malo siv, visok ca. 170
cm, sliši na ime Sultan.
Naslov: Jože Siegelhofer
Vrhnik, Tržaška c. 20.

Stanovanja

Stanovanjsko hišo
z enim ali dvema stano-
vanjima, kupim v okolici
Ljubljane. Plačam takoj.
Naslov v vseh posloval-
njah »Slov.« pod 9516.

Opremljeno sobico

Iščem takoj v mestu ali
blizini. Naslov v upravi
»Slov.« pod 9514.

Kurivo

Premog
suha drva nudi
I. Pogačnik
Ljubljana, Bohoričeva 5
telefon 20 59
Postrežba brezhlbna

LAMPAD E
Lampade elettriche di tutti i
tipi e per qualsiasi applicazione,
prodotte nei grandiosi stabili-
menti di Alpignano (Torino),
dotati di macchinario
modernissimo e di laboratori
sperimentali perfetti.
Richiedere listino alla:
PHILIPS S.A.I.
MILANO - VIA S. MARTINO, 20

PHILIPS

Vsakovrstne električne žarnice,
za različne uporabe, proizvod
znanih, velikih tvornic v
Alpignano (Torino),
opremljenih z najmodernejšimi
stroji in z dovršenimi
eksperimentalnimi laboratoriji.
Zahtevati cenik pri:
PHILIPS S.A.I.
MILANO - VIA S. MARTINO, 20

LIQUORE STREGA LIKER
TONICO DIGESTIVO
JE KREPCILEN IN
VAM URAVNA PREBAVO

ČETRTI GOST

Roman.

Masters je še bolj bistro prisluhnil in je kar osupnil, ko je spoznal, da je to glas sira Stanleya Merrywalla, ki jih je obdelaval z najbolj izbrani- mi pridevki.

Sedmo poglavje.

Teorija Murcije.

Sir Stanley Merrywall je razkoračeno stal na pločniku, čelo se mu je svetilo od potu, a pisani kopalni plašč mu je frloval v vetru. Videti je bil kot rokoborec, kateremu je krivični sodnik odre- kel zmagoto.

»Oprostite, a kaj ste iskali na napačni strani ceste?« je zavpil Masters nanj.

»Jaz da bi bil na napačni strani ceste?« je vzkliznil sir Stanley, a preden je mogel najti pravno psovko in jo izgovoriti, se mu je nena- doma povsem spremenil obraz. »Ali se mi sanja, ali bedim? Pa saj ni mogoče, da bi bilo res! Masters!«

»Seveda sem jaz, sir Stanley!« je povedal Ma- sters, »pa sem popolnoma nedolžen pri tej žal- lostni zgodbi. Tale gospodična se je naslonila na- me in mi še stopila na nogo...«

Merrywall je razpil oči:

»Kaj se ne boste nikoli spametovali, Masters? Saj ste vendar oženjen mož in bi bil bi še skrajni čas, da se prenehate pri belem dnevu voziti z mladimi gospodičnami okoli! Pa še v službenem avtu! To je vendar sramota!«

»Gospodična, kar pustite ga, naj govori,« je Masters zašepetal Murciji. »Nič ne marajte za te besede! Saj je to moj stari prijatelj, sir Stanley Merrywall!«

Nato se je spet obrnil k Merrywallu, rekoč:

»Ali me nočete razodeti skrivnosti, zakaj tu-

Ko je sir Stanley zaslišal ime Sanders, si je z zanimanjem ogledal mladega moža.
»Vaš ravatelj v zavodu je moj prijatelj. Po- vajte mi, mladi mož, ali ste vi tisti, ki je napisal »Pregled drobovja pri obdukciji?«
»To je pa romantično!« je vzkliznila Murcia in se ni mogla zadržati smeha. »Kaj so tudi take knjige na svetu?«

Sanders ni bil nič več tako mlad, da bi vse- lej zardel, kadar je kdo omenil njegovo knjigo. Vendar mu je dobro delo, ko se je Murcija za- smejala.

»So — tudi take knjige so na svetu,« je vneto pripomnil sir Stanley, okrenivši se k Murciji. »Veste, otrok moj, tudi take knjige je treba pi- sati... Pa da preidemo na drugo stvar: prejte, ko ste me hoteli že povoziti, ste bržkone govorili o aferi s Heryjem, ali ne?«

»Seveda,« je dejal Masters. »In prav danes sem hotel popoldne priti k vam in...«
»... in ste hoteli priti k meni kot zmago- valec in izjaviti, da držite vse adute v svoji roki, kajne? Le priznajte! Toda le prihranite si ta trud, saj sem o tej zadevi popolnoma poučen. In mislim, da vem za nekatere stvari, ki vam niso znane.«

»Kdo pa bi vam bil to povedal? Kdo je to sploh mogel?« se je začudil Masters.

»Ali poznate trdko Drake, Rogers in Drake?«
»Seveda jo poznam. Tu so Heryjevi odvetniki. Saj sem že poslal Peelanda, svojega pomočnika, tjakaj.«

»Ta pa ve vsakovrstne stvari o tej zadevi. Najstarejši ud te pisarne, stari Drake, je bil že osebno pri meni. Mislim, da je star že devetdeset let, toda prejšnjo noč se je v njegovi pisarni zgo- dilo nekaj takega, kar se ni pripetilo vseh sto petdeset let, odkar obstaja ta pisarna. Starega gospoda je to tako razburilo, da se je hotel o tem na vsak način z menoj pogovoriti.«

»A kaj, kaj se je bilo tam dogajati?«
»Razbojništvo!« je odvrnil sir Stanley Merry-

wall. »Feliks Hey je bil dal tja neke svoje stvari v varstvo in te stvari so ponoči izginile.«

»Denar? Ali drobenost?«

»Nič takega. To se pravi, nobena taka reč, o čemer bi se dalo reči, da ima kako vrednost. Bilo je pet zapečatenih kuvert, ki bi jih bilo treba odpreti za primer Heryeve smrti. Toda odvetniki niti niso mogli priti do tega, da bi jih bili od- prli, ker so bile prej ukradene. In to je škoda, dragi moj Masters, zakaj, prepričan sem, da je bilo v njih pet vzrokov za umor.«

Sir Stanley je zadovoljno zvečil svojo drugo banano. Masters je dejal s strogim glasom, kakor je navadno govoril, če je bil uradniški:

»Ali bi ne bilo bolje, da bi se o tem nič več ne pogovarjala? Tale mlada dama je hčerka sira Davisa Blystonea.«

»Masters!« je očitajoče vzkliznil sir Stanley, »zakaj ste tako nezaupljivi? Naj me vrag vzame, če sem mogel kdaj razumeti, zakaj naj bi bilo pred pričami zmeraj vse zavito v tajnost! Če ho- čejo priče, da se lažejo, se pač lažejo; a če ka- nijo govoriti resnico, pa jo tudi povedo. Počemu se ne bi pogovarjali vprito te gospodične? Saj je videti jako prikupljiva in prijazna in bi nam bila še lahko v pomoč!«

Masters se je nasmešnil.

»Zelja gospodične Blystoneove, da bi poma- gala, je bila vprav vzrok, da bi vas bil kmalu povozil. Gospodična je bila pravkar začela go- voriti o tem, kdo da je morilec in kako so bili kokejli zastrupljeni...«

»Ah, pustimo zdaj te stvari,« je dejala Mur- cia in je skočila iz avta. »Povejte mi, prosim, sir Stanley, o tem dogodku s kuvertami!«
»No, kako je to bilo... Hey je dal v varstvo pet majhnih kuvert svojim odvetnikom. Slehera je bila zavita v rumeno lepenko, prevezana z vrvice in zapečatena. Kakor sem že povedal, bi bilo treba, da bi bili odvetniki v primeru njegove smrti odprli te kuverte. Na vsaki kuverti pa je bilo ime neke osebe.«